

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 15 marca 2013 r.

Poz. 361

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 13 marca 2013 r.

w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 i ust. 1a ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r. poz. 173) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i tryb przyznawania, wypłaty oraz zwracania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy”, zwanej dalej „płatnością rolnośrodowiskową”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, zwanym dalej „Programem”, w tym:

- 1) tryb składania wniosków o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej;
- 2) szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej;
- 3) przypadki, w których następca prawny wnioskodawcy albo przejmujący posiadanie gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, zwanego dalej „gospodarstwem rolnym”, lub jego części, lub wszystkich zwierząt danej rasy lokalnej objętych zobowiązaniem rolnośrodowiskowym, zwanych dalej „stadem”, może, na swój wniosek, wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce wnioskodawcy, oraz warunki i tryb wstąpienia do tego postępowania;
- 4) przypadki, w których następcy prawnemu beneficjenta albo przejmującemu posiadanie gospodarstwa rolnego lub jego części, lub stada może być przyznana płatność rolnośrodowiskowa, oraz warunki i tryb przyznania tej płatności;
- 5) sposób dokonywania oceny wagi stwierdzonej niezgodności, o której mowa w art. 54 ust. 1 lit. c rozporządzenia Komisji (WE) nr 1122/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 odnośnie do zasady wzajemnej zgodności, modulacji oraz zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli w ramach systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników przewidzianych w wymienionym rozporządzeniu oraz wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zasady wzajemnej zgodności w ramach systemu wsparcia ustanowionego dla sektora wina (Dz. Urz. UE L 316 z 02.12.2009, str. 65, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1122/2009”, w przypadku niezgodności w zakresie minimalnych wymogów dotyczących stosowania nawozów i środków ochrony roślin;
- 6) wyrażoną w procentach wielkość zmniejszenia płatności rolnośrodowiskowej w zależności od dokonanej oceny wagi stwierdzonej niezgodności, a także przypadki uznawane za drobną niezgodność, o której mowa w art. 24 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniającego rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz. Urz. UE L 30 z 31.01.2009, str. 16, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 73/2009”;

---

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 248, poz. 1486).

- 7) szczegółowe warunki i tryb podejmowania działań, o których mowa w art. 23 ust. 2 i art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 73/2009, w przypadku niestosowania zmniejszeń lub wykluczeń określonych w tych przepisach;
- 8) kategorie siły wyższej i wyjątkowe okoliczności, inne niż wymienione w przepisach rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1974/2006”, w przypadku wystąpienia których nie jest wymagany zwrot pomocy.

§ 2. 1. Płatność rolnośrodowiskową przyznaje się rolnikowi w rozumieniu art. 2 lit. a rozporządzenia nr 73/2009, zwanemu dalej „rolnikiem”, jeżeli:

- 1) został mu nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, zwany dalej „numerem identyfikacyjnym”;
- 2) łączna powierzchnia posiadanych przez niego działek rolnych w rozumieniu przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, na których jest prowadzona działalność rolnicza w rozumieniu art. 2 lit. c rozporządzenia nr 73/2009, zwanych dalej „działkami rolnymi”, wynosi co najmniej 1 ha;
- 3) realizuje 5-letnie zobowiązanie rolnośrodowiskowe, o którym mowa w art. 39 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.), zwane dalej „zobowiązaniem rolnośrodowiskowym”, obejmujące wymogi wykraczające ponad podstawowe wymagania, w ramach określonych pakietów i ich wariantów, zgodnie z planem działalności rolnośrodowiskowej;
- 4) spełnia warunki przyznania płatności rolnośrodowiskowej w ramach określonych pakietów lub ich wariantów określone w rozporządzeniu.

2. Plan działalności rolnośrodowiskowej sporządza się przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, przy udziale podmiotu prowadzącego działalność w zakresie doradztwa odnośnie do sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania płatności rolnośrodowiskowej, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, zwanej dalej „ustawą”, na formularzu udostępnionym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwaną dalej „Agencją”. Jeżeli plan działalności rolnośrodowiskowej został sporządzony w tym terminie, uznaje się, że zobowiązanie rolnośrodowiskowe jest realizowane od dnia 15 marca danego roku.

3. Zawartość planu działalności rolnośrodowiskowej jest określona w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

4. Do zmiany planu działalności rolnośrodowiskowej przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Podstawowymi wymaganiami, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 3, są:

- 1) wymogi i normy określone w przepisach o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego;
- 2) minimalne wymogi dotyczące stosowania nawozów i środków ochrony roślin, o których mowa w art. 39 ust. 3 akapit pierwszy rozporządzenia wymienionego w § 2 ust. 1 pkt 3, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1698/2005”, wymienione w załączniku nr 2 do rozporządzenia;
- 3) inne odpowiednie wymogi obowiązkowe, o których mowa w art. 39 ust. 3 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1698/2005, wymienione w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. 1. Zobowiązanie rolnośrodowiskowe jest realizowane w ramach co najmniej jednego z następujących pakietów:

- 1) Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone;
- 2) Pakiet 2. Rolnictwo ekologiczne;
- 3) Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone;
- 4) Pakiet 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000;
- 5) Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000;

- 6) Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie;
- 7) Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie;
- 8) Pakiet 8. Ochrona gleb i wód;
- 9) Pakiet 9. Strefy buforowe.

2. Rolnik realizujący zobowiązanie rolnośrodowiskowe:

- 1) zachowuje występujące w gospodarstwie rolnym i określone w planie działalności rolnośrodowiskowej trwale użytki zielone w rozumieniu art. 2 lit. c rozporządzenia Komisji (WE) nr 1120/2009 z dnia 29 października 2009 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wdrażania systemu płatności jednolitej przewidzianego w tytule III rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników (Dz. Urz. UE L 316 z 02.12.2009, str. 1, z późn. zm.), zwane dalej „trwałymi użytkami zielonymi”, oraz elementy krajobrazu rolniczego nieużytkowane rolniczo, tworzące ostoje dzikiej przyrody;
- 2) prowadzi na formularzu udostępnionym przez Agencję rejestr działalności rolnośrodowiskowej zawierający wykaz wypasów zwierząt oraz działań agrotechnicznych, w tym zastosowania nawozów i wykonania zabiegów przy użyciu środków ochrony roślin, przy czym rejestr ten w zakresie zastosowania nawozów prowadzi się dla całego gospodarstwa rolnego;
- 3) przestrzega innych wymogów określonych dla danego pakietu lub wariantu.

3. Wymogi dla poszczególnych pakietów i ich wariantów są określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 5. 1. Zobowiązanie rolnośrodowiskowe obejmuje obszar gruntów zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej w ramach poszczególnych pakietów i ich wariantów, objęty obszarem zatwierdzonym w rozumieniu art. 6 ust. 2 lit. c rozporządzenia Komisji (UE) nr 65/2011 z dnia 27 stycznia 2011 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w odniesieniu do wprowadzenia procedur kontroli oraz do zasady wzajemnej zgodności w zakresie środków wsparcia rozwoju obszarów wiejskich (Dz. Urz. UE L 25 z 28.01.2011, str. 8, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 65/2011”, i zwierzęta ras lokalnych, do których została przyznana pierwsza płatność rolnośrodowiskowa, a w przypadku:

- 1) o którym mowa w art. 16 ust. 3 akapit trzeci rozporządzenia nr 65/2011, działki rolne zadeklarowane we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej w ramach poszczególnych pakietów i ich wariantów objęte obszarem zatwierdzonym w rozumieniu art. 6 ust. 2 lit. c tego rozporządzenia;
- 2) gdy zobowiązanie rolnośrodowiskowe w zakresie pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7 zostało podjęte przed dniem 15 marca 2011 r., zwierzęta ras lokalnych, do których została przyznana płatność rolnośrodowiskowa za 2011 r.

2. Zobowiązanie rolnośrodowiskowe realizowane w ramach pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 1 obejmuje obszar gruntów rolnych zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej, na których jest prowadzona działalność rolnicza w rozumieniu art. 2 lit. c rozporządzenia nr 73/2009.

§ 6. 1. Zobowiązanie rolnośrodowiskowe nie podlega zmianie w trakcie jego realizacji, chyba że przepisy rozporządzenia dopuszczają dokonanie takiej zmiany, w szczególności gdy zmiana ta polega na:

- 1) zwiększeniu obszaru gruntów rolnych, na których to zobowiązanie jest realizowane w zakresie pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 1, lub zmniejszeniu tego obszaru, jeżeli mimo tego zmniejszenia zobowiązaniem tym będzie objęty obszar gruntów rolnych zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej, na których jest prowadzona działalność rolnicza w rozumieniu art. 2 lit. c rozporządzenia nr 73/2009;
- 2) jednorazowym zwiększeniu w drugim albo trzecim roku realizacji tego zobowiązania obszaru gruntów, na których to zobowiązanie jest realizowane w zakresie pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4, 5 lub 6;
- 3) jednorazowym dodaniu w drugim albo trzecim roku realizacji tego zobowiązania poszczególnych wariantów pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4, 5, 6 lub 7;
- 4) zmianie miejsca uprawy roślin lub zmianie uprawianej rośliny w ramach wariantu pierwszego, drugiego, piątego, szóstego, siódmego lub ósmego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2, jeżeli rośliny te będą uprawiane na gruntach rolnych zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej;

- 5) zmianie miejsca uprawy roślin lub zmianie uprawianej rośliny w ramach:
  - a) wariantu pierwszego, drugiego lub trzeciego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6,
  - b) wariantów pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 8– jeżeli rośliny te będą uprawiane na gruntach rolnych zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej i bez względu na zmianę wielkości obszaru, na którym to zobowiązanie jest realizowane;
- 6) zwiększeniu liczby zwierząt danej rasy lokalnej objętych tym zobowiązaniem w ramach pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7 lub zmniejszeniu liczby tych zwierząt, jeżeli mimo tego zmniejszenia liczba tych zwierząt nie będzie niższa niż liczba zwierząt danej rasy, do których została przyznana:
  - a) pierwsza płatność rolnośrodowiskowa lub
  - b) płatność rolnośrodowiskowa za 2011 r. – w przypadku gdy zobowiązanie rolnośrodowiskowe w ramach tego pakietu zostało podjęte przed dniem 15 marca 2011 r.;
- 7) zmianie wariantu pierwszego, drugiego, piątego, szóstego, siódmego lub ósmego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2 na inny z tych wariantów;
- 8) zmianie wariantu pierwszego lub drugiego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2 realizowanych na gruntach rolnych, na których jest uprawiana mieszanka wieloletnia traw albo mieszanka wieloletnia traw z motylkowatymi drobnonasienymi, na wariant trzeci lub czwarty tego pakietu, jeżeli grunty rolne, na których są uprawiane te mieszanki, stały się trwałymi użytkami zielonymi;
- 9) zmianie wariantu pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 8 na inny z wariantów tego pakietu.

2. Zmianę zobowiązania rolnośrodowiskowego wprowadza się w planie działalności rolnośrodowiskowej.

3. Zmianę zobowiązania rolnośrodowiskowego zgłasza się kierownikowi biura powiatowego Agencji we wniosku o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej na rok, w którym rolnik realizuje zmienione zobowiązanie rolnośrodowiskowe, chyba że przepisy rozporządzenia stanowią inaczej.

§ 7. 1. Jeżeli w trakcie realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego w zakresie wariantu drugiego, czwartego, szóstego lub ósmego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2 rolnik zakończy okres przedstawiania, płatność rolnośrodowiskowa w danym roku jest przyznawana odpowiednio za realizację wariantu pierwszego, trzeciego, piątego lub siódmego tego pakietu.

2. Jeżeli w trakcie realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego grunty rolne, na których jest realizowane to zobowiązanie, zostaną objęte obszarem Natura 2000, realizowany na tych gruntach wariant pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 staje się od następnego roku realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego odpowiednim wariantem pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 5.

3. Jeżeli w trakcie realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego grunty rolne, na których jest realizowane to zobowiązanie, zostaną wyłączone z obszaru Natura 2000, realizowany na tych gruntach wariant pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 5 staje się od następnego roku realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego odpowiednim wariantem pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4.

§ 8. 1. W przypadku realizacji pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7 zwierzęta rasy lokalnej objęte zobowiązaniem rolnośrodowiskowym mogą być w trakcie jego realizacji zastąpione zwierzętami tej samej rasy, jeżeli zwierzęta te spełniają warunki przyznania płatności rolnośrodowiskowej.

2. Zastąpienia, o którym mowa w ust. 1, dokonuje się w terminie 40 dni od dnia powzięcia informacji o konieczności zastąpienia zwierzęcia.

3. O zastąpieniu, o którym mowa w ust. 1, rolnik informuje kierownika biura powiatowego Agencji w terminie 14 dni od dnia jego dokonania, składając kopię dokumentu, sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmującego oświadczenia:

- 1) rolnika,
- 2) podmiotu prowadzącego księgi hodowlane – w przypadku kłaczy, loch i owiec matek,

- 3) podmiotu upoważnionego do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku krów, klaczy i owiec matek

– zawierające wskazanie zwierząt, jakie zostały zastąpione i jakimi je zastąpiono.

§ 9. Płatność rolnośrodowiskowa jest przyznawana w ramach dowolnej liczby pakietów, z tym że:

- 1) pakiet wymieniony w § 4 ust. 1 pkt 2 nie może być realizowany równocześnie z pakietem wymienionym w § 4 ust. 1 pkt 1 lub 8;
- 2) warianty pakietów wymienionych w § 4 ust. 1 pkt 3–5 nie mogą być realizowane równocześnie na tych samych gruntach rolnych;
- 3) warianty trzeci lub czwarty pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2 nie mogą być realizowane równocześnie na tych samych gruntach rolnych z wariantami pakietów wymienionych w § 4 ust. 1 pkt 4 lub 5.

§ 10. Płatność rolnośrodowiskowa w ramach pakietu wymienionego w § 4 ust. 1:

- 1) pkt 1 – jest przyznawana, jeżeli pakiet ten jest realizowany na obszarze całego gospodarstwa rolnego;
- 2) pkt 2:
  - a) w ramach wszystkich wariantów – jest przyznawana, jeżeli rolnik prowadzi produkcję rolną zgodnie z przepisami o rolnictwie ekologicznym, przepisami rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 2092/91 (Dz. Urz. UE L 189 z 20.07.2007, str. 1, z późn. zm.) oraz przepisami wydanymi w trybie przepisów tego rozporządzenia, w szczególności w zakresie uprawy roślin,
  - b) w ramach wariantu trzeciego i czwartego – jest przyznawana, jeżeli rolnik w okresie od dnia 15 marca do dnia 30 września roku, w którym złożył wniosek o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej, był posiadaczem bydła, koni, owiec lub kóz, co potwierdza wpis lub zgłoszenie tych zwierząt do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych lub do rejestru koniowatych, o których mowa w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) pkt 4 i 5 – jest przyznawana, jeżeli rolnik posiada dokumentację przyrodniczą stanowiącą szczegółową charakterystykę danego siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków, sporządzoną na formularzu udostępnionym przez Agencję przez podmiot, o którym mowa w § 2 ust. 2, w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia lub w roku rozpoczęcia realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego w ramach określonych wariantów tych pakietów;
- 4) pkt 6:
  - a) w ramach wariantu trzeciego – jest przyznawana, jeżeli rolnik rozmnaża materiał siewny roślin lub utrzymuje drzewa owocowe na podstawie nieodpłatnej umowy z jednostką koordynującą lub realizującą zadania w zakresie ochrony zasobów genetycznych, która określa powierzchnię, na której są uprawiane rośliny przeznaczone na rozmnażanie materiału siewnego roślin lub utrzymywane drzewa owocowe, oraz powierzchnię gruntów rolnych stanowiących strefę ochronną tych roślin (otuliny), przy czym powierzchnia otuliny nie może być większa od powierzchni, na której są uprawiane rośliny przeznaczone na rozmnażanie materiału siewnego roślin lub utrzymywane drzewa owocowe,
  - b) w ramach wariantu czwartego – jest przyznawana, jeżeli rolnik posiada sad, w którym znajduje się co najmniej 12 drzew owocowych mających nie mniej niż 15 lat co najmniej z 4 gatunków lub odmian, przy czym korony tych drzew znajdują się na wysokości co najmniej 120 cm, a obwód ich pni na wysokości około 1 m jest nie mniejszy niż 47 cm, a jednocześnie liczba tych drzew w przeliczeniu na 1 ha powierzchni sadu jest nie mniejsza niż 90;
- 5) pkt 7 – jest przyznawana, jeżeli rolnik utrzymuje wpisane do księgi hodowlanej krowy, klacze, lochy lub owce matki ras wymienionych w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia, objęte programem ochrony zasobów genetycznych.

§ 11. Płatność rolnośrodowiskowa jest przyznawana do:

- 1) działek rolnych – w przypadku pakietów wymienionych w § 4 ust. 1 pkt 1–6 i 8;
- 2) krów, klaczy, loch lub owiec matek ras wymienionych w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia, objętych programem ochrony zasobów genetycznych – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7;
- 3) miedz śródpolnych – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 9.

§ 12. 1. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 1 płatność rolnośrodowiskowa jest przyznawana do działek rolnych użytkowanych jako grunty orne, na których występują truskawki, poziomki, tytoń lub inne uprawy wymienione w ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w ramach wariantu pierwszego, drugiego, piątego, szóstego, siódmego i ósmego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2.

2. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2 płatność rolnośrodowiskowa jest przyznawana do działek rolnych użytkowanych jako:

- 1) grunty orne, na których występują uprawy wymienione w ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w przypadku wariantu pierwszego, drugiego, piątego, szóstego, siódmego i ósmego;
- 2) trwałe użytki zielone – w przypadku wariantu trzeciego i czwartego.

3. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 3 płatność rolnośrodowiskowa jest przyznawana do działek rolnych użytkowanych jako trwałe użytki zielone położonych na obszarach Natura 2000.

4. W przypadku pakietów wymienionych w § 4 ust. 1 pkt 4 i 5 płatność rolnośrodowiskowa jest przyznawana do działek rolnych:

- 1) użytkowanych jako trwałe użytki zielone, na których występują:
  - a) siedliska lęgowe ptaków z gatunków wymienionych w ust. 2 pkt 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w przypadku wariantu pierwszego tych pakietów,
  - b) zbiorowiska roślinne wykazujące cechy jednostek fitosocjologicznych i siedlisk przyrodniczych wymienione w ust. 2 pkt 2–9 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w przypadku wariantu drugiego, trzeciego, czwartego, piątego, szóstego, siódmego, ósmego i dziewiątego tych pakietów;
- 2) na których występują typy siedlisk przyrodniczych wymienione w ust. 2 pkt 10 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w przypadku wariantu dziesiątego tych pakietów;
- 3) położonych:
  - a) poza obszarem Natura 2000 – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4,
  - b) na obszarze Natura 2000 – w przypadku pakietu, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 5.

5. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6 płatność rolnośrodowiskowa jest przyznawana do działek rolnych użytkowanych jako:

- 1) grunty orne, na których są uprawiane rośliny odmian regionalnych roślin warzywnych wpisane do rejestru odmian prowadzonego na podstawie przepisów o nasiennictwie, zwanego dalej „krajowym rejestrem”, lub rośliny odmian dla zachowania bioróżnorodności roślin rolniczych wpisane do krajowego rejestru, lub rośliny gatunków wymienionych w ust. 3 pkt 1 i 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia – w przypadku wariantu pierwszego i drugiego;
- 2) grunty orne, na których są uprawiane rośliny przeznaczone na rozmnażanie materiału siewnego na podstawie nieodpłatnej umowy z jednostką koordynującą lub realizującą zadania w zakresie ochrony zasobów genetycznych, oraz grunty orne wchodzące w skład otuliny – w przypadku wariantu trzeciego;
- 3) sady:
  - a) w których są uprawiane drzewa owocowe na podstawie nieodpłatnej umowy z jednostką koordynującą lub realizującą zadania w zakresie ochrony zasobów genetycznych, oraz grunty orne wchodzące w skład otuliny – w przypadku wariantu trzeciego,
  - b) spełniające warunki określone w § 10 pkt 4 lit. b, w których są uprawiane drzewa owocowe odmian wymienionych w ust. 3 pkt 3 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub odmian tradycyjnie uprawianych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed 1950 r. – w przypadku wariantu czwartego.

6. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 8 płatność rolnośrodowiskowa jest przyznawana do działek rolnych użytkowanych jako grunty orne, na których po plonie głównym są uprawiane rośliny:

- 1) jako wsiewka poplonowa – w przypadku wariantu pierwszego;
- 2) ozime jako międzyplon ozimy – w przypadku wariantu drugiego;
- 3) jare jako międzyplon ścierniskowy – w przypadku wariantu trzeciego.

§ 13. Płatność rolnośrodowiskowa za realizację pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 1 może być przyznana wyłącznie do działek rolnych położonych na gruntach rolnych zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej, na których jest prowadzona działalność rolnicza.

§ 14. 1. Płatność rolnośrodowiskowa za realizację wariantu trzeciego i czwartego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2 przysługuje do powierzchni działek rolnych użytkowanych jako trwałe użytki zielone zadeklarowanych we wniosku o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej w ramach tych wariantów i objętych obszarem zatwierdzonym w rozumieniu art. 6 ust. 2 lit. c rozporządzenia nr 65/2011, nie większej jednak niż powierzchnia ustalona jako iloraz liczby zwierząt, o których mowa w § 10 pkt 2 lit. b, przeliczonych na duże jednostki przeliczeniowe, i współczynnika 0,5.

2. W przypadku gdy rolnik realizuje wariant trzeci jednocześnie z wariantem czwartym pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2, a powierzchnia ustalona jako iloraz liczby zwierząt, o których mowa w § 10 pkt 2 lit. b, przeliczonych na duże jednostki przeliczeniowe, i współczynnika 0,5 jest mniejsza od powierzchni działek rolnych użytkowanych jako trwałe użytki zielone zadeklarowanych we wniosku o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej w ramach wariantu trzeciego i czwartego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2 i objętych obszarem zatwierdzonym w rozumieniu art. 6 ust. 2 lit. c rozporządzenia nr 65/2011, płatność rolnośrodowiskowa w pierwszej kolejności przysługuje do powierzchni, na której jest realizowany wariant czwarty tego pakietu.

3. Liczbę dużych jednostek przeliczeniowych oblicza się jako iloczyn liczby zwierząt, o których mowa w § 10 pkt 2 lit. b, i współczynnika ustalonego zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 marca 2009 r. w sprawie rodzajów roślin objętych płatnością uzupełniającą oraz szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. Nr 40, poz. 326, z późn. zm.²⁾), według średniego stanu z okresu określonego w § 10 pkt 2 lit. b.

4. Liczbę zwierząt, o których mowa w § 10 pkt 2 lit. b, ustala się na podstawie:

- 1) danych zawartych w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych, o którym mowa w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt – w przypadku bydła, owiec i kóz;
- 2) zaświadczenia wydawanego przez podmiot prowadzący rejestr koniowatych, o którym mowa w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, złożonego na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję – w przypadku koni.

5. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, zawiera:

- 1) imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres rolnika;
- 2) w przypadku osoby fizycznej – numer ewidencyjny powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (PESEL), a jeżeli osoba fizyczna nie posiada obywatelstwa polskiego – kod kraju, numer paszportu lub innego dokumentu tożsamości, natomiast w przypadku rolnika niebędącego osobą fizyczną – numer identyfikacyjny w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON);
- 3) wykaz koni, które były wpisane lub zostały zgłoszone do rejestru koniowatych, o którym mowa w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, przez rolnika w okresie, o którym mowa w § 10 pkt 2 lit. b, ze wskazaniem okresu posiadania tych koni.

6. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, rolnik składa do kierownika biura powiatowego Agencji do dnia 31 października roku, w którym złożył wniosek o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej.

§ 15. 1. Płatność rolnośrodowiskowa jest przyznawana do działek rolnych, których łączna powierzchnia wynosi:

- 1) nie więcej niż:
  - a) 5 ha – w przypadku wariantu dziesiątego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4,
  - b) 5 ha – w przypadku wariantu dziesiątego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 5,
  - c) 0,3 ha – w przypadku wariantu trzeciego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6;

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 39, poz. 217, z 2011 r. Nr 48, poz. 251 oraz z 2012 r. poz. 280 i 1287.

- 2) nie mniej niż:
- a) 0,3 ha – w przypadku wariantu pierwszego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6, w odniesieniu do upraw rolniczych,
  - b) 0,15 ha – w przypadku wariantu pierwszego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6, w odniesieniu do upraw warzywnych,
  - c) wielkość powierzchni plantacji nasiennych roślin rolniczych określona dla wytwarzania materiału siewnego kategorii kwalifikowany w przepisach o nasiennictwie – w przypadku wariantu drugiego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6.

2. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 1 realizowanego na obszarach szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu z tych źródeł należy ograniczyć, określonych na podstawie art. 47 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.³⁾), zwanych dalej „obszarami szczególnie narażonymi”, płatność rolnośrodowiskowa za realizację tego pakietu na tych obszarach jest przyznawana do działek rolnych, których łączna powierzchnia wynosi nie więcej niż 100 ha.

§ 16. 1. Płatność rolnośrodowiskowa jest przyznawana do krów, kłaczy, loch lub owiec matek, jeżeli ich liczba w stadzie wynosi co najmniej:

- 1) 4 krowy;
- 2) 2 kłacze;
- 3) 5 owiec matek rasy olkuskiej, 15 owiec matek rasy cakiel podhalański, 30 owiec matek rasy merynos polski w starym typie albo 10 owiec matek pozostałych ras;
- 4) 10 loch rasy puławskiej;
- 5) 8 loch rasy złotnickiej białej, a w przypadku stada objętego programem ochrony zasobów genetycznych przed dniem 1 stycznia 2006 r. – 6 loch;
- 6) 8 loch rasy złotnickiej pstrej, a w przypadku stada objętego programem ochrony zasobów genetycznych przed dniem 1 stycznia 2006 r. – 3 lochy.

2. Płatność rolnośrodowiskowa przysługuje nie więcej niż do 70 loch stada podstawowego rasy puławskiej lub do 100 loch rasy złotnickiej białej, lub do 100 loch rasy złotnickiej pstrej, utrzymywanych w jednym stadzie.

§ 17. Płatność rolnośrodowiskowa nie przysługuje do działek rolnych za realizację zobowiązania rolnośrodowiskowego w ramach określonych pakietów lub ich wariantów, jeżeli wymogi tych pakietów lub wariantów są objęte programami działań mającymi na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na obszarach szczególnie narażonych, zgodnie z przepisami Prawa wodnego.

§ 18. 1. Wysokość płatności rolnośrodowiskowej w danym roku ustala się jako iloczyn stawek płatności za:

- 1) hektar gruntu i powierzchni działek rolnych lub
- 2) sztukę zwierzęcia i liczby krów, kłaczy, loch i owiec matek, lub
- 3) metr bieżący między śródpolnej i długość tej między

– po uwzględnieniu zmniejszeń lub wykluczeń wynikających ze stwierdzonych nieprawidłowości lub niezgodności.

2. Wysokość stawek płatności, o których mowa w ust. 1, dla poszczególnych pakietów i ich wariantów jest określona w załączniku nr 5 do rozporządzenia.

3. Przy ustalaniu wysokości płatności rolnośrodowiskowej przysługującej do działek rolnych uwzględnia się powierzchnię tych działek, nie większą jednak niż maksymalny kwalifikowany obszar, o którym mowa w art. 6 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia nr 1122/2009, określony w systemie identyfikacji działek rolnych, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 951 i 1513 oraz z 2013 r. poz. 21 i 165.

4. W przypadku zwierząt ras lokalnych innych niż wymienione w art. 17 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 65/2011, zmniejszeń lub wykluczeń, o których mowa w ust. 1, dokonuje się zgodnie z przepisami art. 17 tego rozporządzenia.

5. W przypadku realizacji więcej niż jednego pakietu na tych samych gruntach rolnych, wysokość płatności rolnośrodowiskowej ustala się jako sumę kwot przysługujących za realizację tych pakietów.

§ 19. W przypadku realizacji przez rolnika wariantu drugiego, czwartego, szóstego lub ósmego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2, wysokość płatności rolnośrodowiskowej przyznawanej do działek rolnych, na których są realizowane te warianty, a do których temu rolnikowi została przyznana pomoc finansowa na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. Nr 174, poz. 1809, z późn. zm.⁴⁾) w ramach pakietu rolnictwo ekologiczne, ustala się z uwzględnieniem stawek płatności określonych odpowiednio dla wariantu pierwszego, trzeciego, piątego lub siódmego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2.

§ 20. 1. W przypadku pakietów wymienionych w § 4 ust. 1 pkt 1, 2 i 8 płatność rolnośrodowiskowa jest przyznawana w wysokości:

- 1) 100% stawki płatności – za powierzchnię od 0,1 ha do 100 ha;
- 2) 50% stawki płatności – za powierzchnię powyżej 100 ha do 200 ha;
- 3) 10% stawki płatności – za powierzchnię powyżej 200 ha.

2. Przy obliczaniu wysokości płatności rolnośrodowiskowej uwzględnia się działki rolne, dla których obowiązują stawki płatności w kolejności od najwyższej do najniższej przysługującej stawki płatności.

§ 21. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 8, realizowanego na gruntach rolnych położonych na obszarach zagrożonych erozją wodną, których wykaz jest określony w przepisach w sprawie minimalnych norm, płatność rolnośrodowiskowa w części przysługującej za realizację tego pakietu na tych gruntach jest przyznawana do powierzchni nie większej niż 60% powierzchni tych gruntów.

§ 22. 1. W przypadku realizacji pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 lub 5 pierwsza płatność rolnośrodowiskowa jest przyznawana w wysokości zwiększonej o kwotę przeznaczoną na refundację kosztów transakcyjnych w rozumieniu art. 27 ust. 10 akapit drugi rozporządzenia nr 1974/2006, dotyczących sporządzenia dokumentacji przyrodniczej, której wysokość nie może przekroczyć kwoty określonej w załączniku nr 6 do rozporządzenia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do kosztów transakcyjnych poniesionych w związku ze zwiększeniem obszaru gruntów, na których jest realizowane zobowiązanie rolnośrodowiskowe.

§ 23. 1. Wniosek o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej, poza elementami podania określonymi w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego, z wyłączeniem adresu, zawiera:

- 1) numer identyfikacji podatkowej (NIP) lub numer identyfikacyjny w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON), jeżeli zostały nadane, a w przypadku osoby fizycznej również numer ewidencyjny powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (PESEL), natomiast jeżeli osoba ta nie posiada obywatelstwa polskiego – kod kraju, numer paszportu lub innego dokumentu tożsamości;
- 2) numer identyfikacyjny nadany zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2012 r. poz. 86);
- 3) wskazanie realizowanych pakietów lub wariantów, z podaniem łącznej powierzchni działek rolnych, na których są one realizowane;
- 4) charakterystykę gospodarstwa rolnego, a w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 1 również liczbę zwierząt w gospodarstwie, o których mowa w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397), oraz ich liczbę w przeliczeniu na duże jednostki przeliczeniowe, o których mowa w tym rozporządzeniu, zwane dalej „DJP”, przy użyciu współczynnika ustalonego zgodnie z załącznikiem do tego rozporządzenia, obliczoną według stanu na dzień 15 marca roku, w którym jest składany ten wniosek;

⁴⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 213, poz. 2160, z 2005 r. Nr 22, poz. 179 i Nr 131, poz. 1095, z 2006 r. Nr 75, poz. 521, z 2007 r. Nr 46, poz. 302, z 2008 r. Nr 190, poz. 1160, z 2009 r. Nr 33, poz. 255 oraz z 2010 r. Nr 31, poz. 158.

- 5) oświadczenie o:
  - a) powierzchni działek ewidencyjnych,
  - b) sposobie wykorzystywania działek rolnych, w szczególności z podaniem rośliny uprawnej,
  - c) liczbie zwierząt ras lokalnych;
- 6) oświadczenia oraz informacje, jakie powinny być zawarte we wniosku o przyznanie jednolitej płatności obszarowej w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1164 i 1529 oraz z 2013 r. poz. 311), określone w przepisach wydanych na podstawie art. 25 ust. 6 tej ustawy, niewymienione w pkt 1, 2 i 5;
- 7) oświadczenia i zobowiązania rolnika związane z realizacją zobowiązania rolnośrodowiskowego, w tym zobowiązanie do przechowywania planu działalności rolnośrodowiskowej oraz innych dokumentów dotyczących spełniania warunków przyznania płatności rolnośrodowiskowej lub związanych z tą płatnością przez okres realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego oraz przez okres pięciu lat od dnia zakończenia realizacji tego zobowiązania;
- 8) informację o załącznikach dołączonych do wniosku.

2. Wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej i kolejnych płatności rolnośrodowiskowych składa się do kierownika biura powiatowego Agencji, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę rolnika, w terminie określonym do składania wniosków o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.

3. Jeżeli rolnik nie zamierza ubiegać się w danym roku o przyznanie kolejnej płatności rolnośrodowiskowej za realizację danego wariantu, zamiast wniosku o jej przyznanie składa, na formularzu udostępnionym przez Agencję, informację o gruntach, na których realizuje zobowiązanie rolnośrodowiskowe w zakresie tego wariantu w danym roku, wskazując ich położenie i powierzchnię, a w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7 – również o zwierzętach ras lokalnych, w odniesieniu do których realizuje zobowiązanie rolnośrodowiskowe w zakresie tego wariantu w danym roku. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 24. 1. Do wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej lub kolejnych płatności rolnośrodowiskowych – w przypadku dodania nowych pakietów w trakcie realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego lub zwiększenia obszaru gruntów, na których jest realizowane zobowiązanie rolnośrodowiskowe – dołącza się:

- 1) dokument potwierdzający zakup kwalifikowanego materiału siewnego odmian regionalnych wpisanych do krajowego rejestru – w przypadku realizacji wariantu pierwszego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6;
- 2) kopię umowy na rozmnażanie nasion zawartej z jednostką koordynującą lub realizującą zadania w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku realizacji wariantu trzeciego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6;
- 3) kopię dokumentu, sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmującego oświadczenia:
  - a) rolnika,
  - b) podmiotu prowadzącego księgi hodowlane – w przypadku kłaczy, loch i owiec matek,
  - c) podmiotu upoważnionego do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku krów, kłaczy, loch i owiec matek– zawierające wskazanie zwierząt ras lokalnych, jakie zostały zakwalifikowane do programu ochrony zasobów genetycznych ras lokalnych – w przypadku realizacji pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7.

2. Do wniosku o przyznanie kolejnych płatności rolnośrodowiskowych dołącza się:

- 1) potwierdzenie prowadzenia produkcji nasiennej, wystawione przez jednostkę koordynującą lub realizującą zadania w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku realizacji wariantu trzeciego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6;
- 2) kopię dokumentu, sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmującego oświadczenia:
  - a) rolnika,
  - b) podmiotu prowadzącego księgi hodowlane – w przypadku kłaczy, loch i owiec matek,
  - c) podmiotu upoważnionego do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku krów, kłaczy, loch i owiec matek– zawierające wskazanie zwierząt ras lokalnych, jakie zostały zakwalifikowane do programu ochrony zasobów genetycznych ras lokalnych – w przypadku realizacji pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7;

3) kopię umowy zmieniającej umowę na rozmnażanie nasion zawartej z jednostką koordynującą lub realizującą zadania w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku realizacji wariantu trzeciego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6, jeżeli w trakcie realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego umowa ta została zmieniona.

3. W przypadku realizacji wariantu pierwszego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6, do wniosku o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej za czwarty rok realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego dołącza się dokument potwierdzający zakup kwalifikowanego materiału siewnego odmian regionalnych wpisanych do krajowego rejestru.

4. W przypadku realizacji wariantu drugiego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6 rolnik składa do kierownika biura powiatowego Agencji do dnia 31 października roku, w którym złożył wniosek o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej, świadectwo oceny polowej i laboratoryjnej materiału siewnego odmian regionalnych wpisanych do krajowego rejestru, a w przypadku roślin z gatunków wymienionych w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 4 do rozporządzenia – informację o wynikach badania, wydane na podstawie przepisów o nasiennictwie, lub oświadczenie o posiadaniu plantacji nasiennej rośliny dwuletniej – w pierwszym roku uprawy tej rośliny.

5. W przypadku gdy rolnik ubiega się po raz pierwszy o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej do danej działki rolnej, dołącza do wniosku o przyznanie tej płatności oświadczenia zawierające wykaz działek ewidencyjnych, na których:

- 1) jest prowadzona uprawa pszenicy, żyta, jęczmienia i owsa,
- 2) w obrębie działki rolnej znajdują się:
  - a) drzewa będące pomnikami przyrody, objęte ochroną na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.⁵⁾),
  - b) rowy, których szerokość nie przekracza 2 m,
  - c) oczka wodne o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m²

– chyba że rolnik równocześnie ubiega się o przyznanie jednolitej płatności obszarowej, o której mowa w przepisach o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, a do wniosku o przyznanie tej płatności dołączył wymagany tymi przepisami materiał geograficzny, o którym mowa w art. 12 ust. 3 rozporządzenia nr 1122/2009, zwany dalej „materiałem graficznym”.

§ 25. 1. Agencja udostępnia rolnikowi, który złożył wniosek o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej, materiał graficzny z oznaczeniem co najmniej granic i numerów działek ewidencyjnych, na których jest realizowane zobowiązanie rolnośrodowiskowe, oraz z oznaczeniem granic położonych na obszarze jego gospodarstwa rolnego:

- 1) rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, parków narodowych i obszarów Natura 2000 utworzonych na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszarów, o których mowa w art. 33 ust. 2 tej ustawy,
- 2) obszarów szczególnie narażonych

– nie później niż do dnia 14 marca roku następującego po roku, w którym rolnik złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej.

2. Rolnik zaznacza na materiale graficznym:

- 1) granice działek rolnych, na których realizuje poszczególne pakiety i warianty objęte zobowiązaniem rolnośrodowiskowym, oraz występujące w jego gospodarstwie rolnym i określone w planie działalności rolnośrodowiskowej trwałe użytki zielone oraz elementy krajobrazu rolniczego nieużytkowane rolniczo, o których mowa w § 4 ust. 2 pkt 1,
- 2) część działki rolnej, która ma pozostać nieskoszona w danym roku – w przypadku realizacji pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 3, 4 lub 5,
- 3) miejsca na działce rolnej, w których są zasadzone poszczególne drzewa odmian wymienionych w ust. 3 pkt 3 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub odmian tradycyjnie uprawianych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed 1950 r. – w przypadku realizacji wariantu czwartego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6

– a następnie dołącza ten materiał graficzny do wniosku o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej, począwszy od drugiego roku realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 i Nr 215, poz. 1664, z 2010 r. Nr 76, poz. 489 i Nr 119, poz. 804, z 2011 r. Nr 34, poz. 170, Nr 94, poz. 549, Nr 208, poz. 1241 i Nr 224, poz. 1337, z 2012 r. poz. 985 oraz z 2013 r. poz. 7, 73 i 165.

3. Jeżeli rolnik równocześnie nie ubiega się o przyznanie jednolitej płatności obszarowej, o której mowa w przepisach o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, to na materiale graficznym zaznacza również:

- 1) obszar uprawy pszenicy, żyta, jęczmienia i owsa;
- 2) znajdujące się w obrębie działki rolnej:
  - a) drzewa będące pomnikami przyrody, objęte ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody,
  - b) rowy, których szerokość nie przekracza 2 m,
  - c) oczka wodne o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m².

4. W przypadku dodania nowych pakietów w trakcie realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego lub zwiększenia obszaru gruntów, na których jest realizowane zobowiązanie rolnośrodowiskowe, przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio.

§ 26. 1. Rolnik realizuje zobowiązanie rolnośrodowiskowe od dnia 15 marca roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej.

2. Kierownik biura powiatowego Agencji wydaje decyzje w sprawie przyznania pierwszej i kolejnych płatności rolnośrodowiskowych do dnia 1 marca roku następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności.

3. O każdym przypadku niezakończenia w terminie sprawy dotyczącej przyznania płatności rolnośrodowiskowej kierownik biura powiatowego Agencji zawiadamia na piśmie rolnika, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin zakończenia sprawy.

4. Płatność rolnośrodowiskową wypłaca się do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności.

§ 27. 1. W przypadku śmierci rolnika, która nastąpiła w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej do dnia doręczenia decyzji w sprawie przyznania tej płatności, jego spadkobierca może wstąpić do toczącego się postępowania w sprawie przyznania tej płatności na jego miejsce, jeżeli objął w posiadanie grunty lub stado objęte tym wnioskiem.

2. Spadkobierca rolnika wstępuje do toczącego się postępowania w sprawie przyznania pierwszej płatności rolnośrodowiskowej na jego miejsce na wniosek złożony w terminie 7 miesięcy od dnia otwarcia spadku.

3. Termin, o którym mowa w ust. 2, nie podlega przywróceniu.

4. Spadkobierca rolnika podaje we wniosku, o którym mowa w ust. 2, swój numer identyfikacyjny albo dołącza do tego wniosku kopię wniosku o nadanie takiego numeru.

5. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, spadkobierca rolnika dołącza:

- 1) odpis prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo
- 2) w przypadku gdy nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku:
  - a) zaświadczenie sądu o zarejestrowaniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku albo
  - b) kopię wniosku o stwierdzenie nabycia spadku:
    - potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez sąd albo
    - poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji wraz z potwierdzeniem nadania tego wniosku w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. poz. 1529) albo kopią tego potwierdzenia poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji, albo
- 3) zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia sporządzony przez notariusza.

6. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7 do wniosku dołącza się również kopię dokumentu, sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmującego oświadczenia:

- 1) spadkobiercy rolnika,

- 2) podmiotu prowadzącego księgi hodowlane – w przypadku klaczy, loch i owiec matek,
  - 3) podmiotu upoważnionego do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku krów, klaczy, loch i owiec matek
- zawierające wskazanie zwierząt ras lokalnych, jakie zostały zakwalifikowane do programu ochrony zasobów genetycznych ras lokalnych.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt 2, spadkobierca rolnika składa odpis prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia.

8. Jeżeli z postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo z zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przez notariusza wynika, że uprawnionych do nabycia spadku jest więcej niż jeden spadkobierca rolnika, spadkobierca wstępujący do postępowania w sprawie przyznania pierwszej płatności rolnośrodowiskowej:

- 1) dołącza do wniosku, o którym mowa w ust. 2, albo
- 2) składa wraz z odpisem postanowienia sądu, o którym mowa w ust. 7

– oświadczenia pozostałych spadkobierców rolnika, że wyrażają zgodę na wstąpienie tego spadkobiercy na miejsce rolnika i przyznanie mu tej płatności.

9. Zgoda, o której mowa w ust. 8, nie jest wymagana, jeżeli miałyby być wyrażona przez małoletniego, a wniosek, o którym mowa w ust. 2, został złożony przez spadkobiercę będącego przedstawicielem ustawowym tego małoletniego.

10. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, spadkobierca rolnika składa do kierownika biura powiatowego Agencji, do którego został złożony przez rolnika wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej.

11. W przypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt 2, decyzję w sprawie przyznania pierwszej płatności rolnośrodowiskowej spadkobiercy rolnika wydaje się po złożeniu przez niego odpisu prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku.

12. Do zapisobiercy windykacyjnego, który w wyniku śmierci rolnika nabył, jako przedmiot zapisu windykacyjnego, grunty lub stado objęte wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej złożonym przez tego rolnika, lub prawo majątkowe, z którym łączy się posiadanie tych gruntów lub stada, przepisy ust. 1–11 stosuje się odpowiednio.

§ 28. 1. W przypadku rozwiązania albo przekształcenia rolnika lub wystąpienia innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistniało następstwo prawne, z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w § 27 ust. 1, w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej do dnia doręczenia decyzji w sprawie przyznania tej płatności jego następca prawny może wstąpić do toczącego się postępowania w sprawie przyznania tej płatności na jego miejsce, jeżeli objął w posiadanie grunty lub stado objęte tym wnioskiem.

2. Następca prawny rolnika wstępuje do toczącego się postępowania w sprawie przyznania pierwszej płatności rolnośrodowiskowej na miejsce rolnika na wniosek złożony w terminie 3 miesięcy od dnia wystąpienia zdarzenia prawnego, w wyniku którego zaistniało następstwo prawne.

3. Termin, o którym mowa w ust. 2, nie podlega przywróceniu.

4. Następca prawny rolnika podaje we wniosku, o którym mowa w ust. 2, swój numer identyfikacyjny albo dołącza do tego wniosku kopię wniosku o nadanie takiego numeru.

5. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, następca prawny rolnika dołącza:

- 1) dokument potwierdzający zaistnienie następstwa prawnego albo kopię tego dokumentu poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji;
- 2) kopię dokumentu, sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmującego oświadczenia:
  - a) tego następcy,
  - b) podmiotu prowadzącego księgi hodowlane – w przypadku klaczy, loch i owiec matek,
  - c) podmiotu upoważnionego do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku krów, klaczy, loch i owiec matek

– zawierające wskazanie zwierząt ras lokalnych, jakie zostały zakwalifikowane do programu ochrony zasobów genetycznych ras lokalnych – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7.

6. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, następca prawny rolnika składa do kierownika biura powiatowego Agencji, do którego został złożony wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej przez rolnika.

§ 29. 1. W przypadku przeniesienia, w wyniku umowy sprzedaży, dzierżawy lub innej umowy, posiadania gruntów lub stada objętych wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej złożonym przez rolnika, w okresie od dnia złożenia tego wniosku do dnia doręczenia decyzji w sprawie przyznania tej płatności nowy posiadacz tych gruntów lub stada może wstąpić do toczącego się postępowania w sprawie przyznania pierwszej płatności rolnośrodowiskowej na miejsce rolnika.

2. Nowy posiadacz gruntów lub stada wstępuje do toczącego się postępowania w sprawie przyznania pierwszej płatności rolnośrodowiskowej na miejsce rolnika na wniosek złożony w terminie 3 miesięcy od dnia przeniesienia posiadania gruntów lub stada objętych wnioskiem o przyznanie tej płatności złożonym przez rolnika.

3. Termin, o którym mowa w ust. 2, nie podlega przywróceniu.

4. Nowy posiadacz gruntów lub stada podaje we wniosku, o którym mowa w ust. 2, swój numer identyfikacyjny albo dołącza do tego wniosku kopię wniosku o nadanie takiego numeru.

5. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, nowy posiadacz gruntów lub stada dołącza:

- 1) umowę sprzedaży, dzierżawy lub inną umowę, w wyniku której zostało na niego przeniesione posiadanie gruntów lub stada objętych wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej złożonym przez rolnika, albo kopię tej umowy poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji;
- 2) kopię dokumentu, sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmującego oświadczenia:
  - a) tego posiadacza,
  - b) podmiotu prowadzącego księgi hodowlane – w przypadku kłaczy, loch i owiec matek,
  - c) podmiotu upoważnionego do realizacji lub koordynacji działań w zakresie ochrony zasobów genetycznych – w przypadku krów, kłaczy, loch i owiec matek– zawierające wskazanie zwierząt ras lokalnych, jakie zostały zakwalifikowane do programu ochrony zasobów genetycznych ras lokalnych – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7.

6. Jeżeli posiadanie gruntów lub stada objętych wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej złożonym przez rolnika zostało przeniesione na rzecz kilku podmiotów, nowy posiadacz gruntów lub stada wstępujący do postępowania w sprawie przyznania pierwszej płatności rolnośrodowiskowej dołącza do wniosku, o którym mowa w ust. 2, oświadczenia współposiadaczy, że wyrażają zgodę na wstąpienie tego posiadacza na miejsce rolnika i przyznanie mu tej płatności.

7. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, nowy posiadacz gruntów lub stada składa do kierownika biura powiatowego Agencji, do którego został złożony wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej przez rolnika.

§ 30. 1. W przypadku śmierci rolnika, która nastąpiła po doręczeniu decyzji w sprawie przyznania pierwszej płatności rolnośrodowiskowej, jego spadkobiercy mogą być przyznane kolejne płatności rolnośrodowiskowe, jeżeli objął w posiadanie grunty lub stado objęte zobowiązaniem rolnośrodowiskowym podjętym przez rolnika i są spełnione warunki określone w art. 25 ust. 2 ustawy.

2. Jeżeli śmierć rolnika nastąpiła po doręczeniu decyzji w sprawie przyznania płatności rolnośrodowiskowej za poprzedni rok i zanim złożył on wniosek o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej za dany rok, jego spadkobierca składa wniosek o przyznanie tej płatności w terminie 7 miesięcy od dnia otwarcia spadku.

3. Płatność rolnośrodowiskowa za dany rok może zostać przyznana spadkobiercy rolnika, jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 2, złożył w terminie określonym do składania wniosków o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, a po upływie tego terminu – wyłącznie w przypadku określonym w art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1122/2009.

4. Jeżeli nie zachodzą przypadki określone w ust. 3, a wniosek, o którym mowa w ust. 2, został złożony przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 2, nie przyznaje się płatności rolnośrodowiskowej za dany rok, a spadkobierca rolnika jest uprawniony do ubiegania się o przyznanie płatności rolnośrodowiskowych za następne lata.

5. Oprócz dokumentów wymaganych na podstawie § 24, do wniosku, o którym mowa w ust. 2, spadkobierca rolnika dołącza oświadczenie, złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do kontynuowania realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego przez rolnika do końca okresu objętego tym zobowiązaniem.

6. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, dołącza się również:

- 1) odpis prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo
- 2) w przypadku gdy nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku:
  - a) zaświadczenie sądu o zarejestrowaniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku albo
  - b) kopię wniosku o stwierdzenie nabycia spadku:
    - potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez sąd albo
    - poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji wraz z potwierdzeniem nadania tego wniosku w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe albo kopię tego potwierdzenia poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji, albo
- 3) zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia sporządzony przez notariusza.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, do trybu przyznawania płatności rolnośrodowiskowej za dany rok spadkobiercy rolnika stosuje się odpowiednio § 27 ust. 7–9 i 11.

8. Jeżeli śmierć rolnika nastąpiła w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej za dany rok do dnia doręczenia decyzji w sprawie przyznania tej płatności, jego spadkobierca wstępuje do toczącego się postępowania w sprawie przyznania tej płatności na miejsce rolnika na wniosek złożony w terminie 7 miesięcy od dnia otwarcia spadku.

9. W przypadku, o którym mowa w ust. 8, do trybu przyznawania płatności rolnośrodowiskowej za dany rok spadkobiercy rolnika stosuje się odpowiednio § 27 ust. 3–11, z tym że do wniosku, o którym mowa w ust. 8, dołącza on również oświadczenie, złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do kontynuowania realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego przez rolnika do końca okresu objętego tym zobowiązaniem.

10. Do zapisobiercy windykacyjnego, który w wyniku śmierci rolnika nabył, jako przedmiot zapisu windykacyjnego, grunty lub stado objęte zobowiązaniem rolnośrodowiskowym podjętym przez rolnika, lub prawo majątkowe, z którym łączy się posiadanie tych gruntów lub stada, przepisy ust. 1–6 i 8 stosuje się odpowiednio, a w przypadku, o którym mowa w:

- 1) ust. 2, do trybu przyznawania płatności rolnośrodowiskowej za dany rok zapisobiercy windykacyjnemu stosuje się odpowiednio § 27 ust. 7–9 i 11;
- 2) ust. 8, do trybu przyznawania płatności rolnośrodowiskowej za dany rok zapisobiercy windykacyjnemu stosuje się odpowiednio § 27 ust. 3–11, z tym że do wniosku, o którym mowa w ust. 6, dołącza on również oświadczenie, złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do kontynuowania realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego przez rolnika do końca okresu objętego tym zobowiązaniem.

§ 31. 1. W przypadku rozwiązania albo przekształcenia rolnika lub wystąpienia innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistniało następstwo prawne, z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w § 30 ust. 1, które nastąpiło po doręczeniu decyzji w sprawie przyznania pierwszej płatności rolnośrodowiskowej, jego następcy prawnemu mogą być przyznane kolejne płatności rolnośrodowiskowe, jeżeli objął w posiadanie grunty lub stado objęte zobowiązaniem rolnośrodowiskowym podjętym przez rolnika i są spełnione warunki określone w art. 25 ust. 2 ustawy.

2. Jeżeli zdarzenie, o którym mowa w ust. 1, nastąpiło po doręczeniu decyzji w sprawie przyznania płatności rolnośrodowiskowej za poprzedni rok i zanim rolnik złożył wniosek o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej za dany rok, jego następca prawny składa wniosek o przyznanie tej płatności w terminie 7 miesięcy od dnia wystąpienia zdarzenia prawnego, w wyniku którego zaistniało następstwo prawne.

3. Płatność rolnośrodowiskowa za dany rok może zostać przyznana następcy prawnemu rolnika, jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 2, złożył w terminie określonym do składania wniosków o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, a po upływie tego terminu – wyłącznie w przypadku określonym w art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1122/2009.

4. Jeżeli nie zachodzą przypadki określone w ust. 3, a wniosek, o którym mowa w ust. 2, został złożony przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 2, nie przyznaje się płatności rolnośrodowiskowej za dany rok, a następca prawny rolnika jest uprawniony do ubiegania się o przyznanie płatności rolnośrodowiskowych za następne lata.

5. Oprócz dokumentów wymaganych na podstawie § 24, do wniosku, o którym mowa w ust. 2, następca prawny rolnika dołącza:

- 1) oświadczenie, złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do:
  - a) kontynuowania realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego przez rolnika do końca okresu objętego tym zobowiązaniem,
  - b) zapłaty na rzecz Agencji równowartości kwoty płatności rolnośrodowiskowej uzyskanej przez rolnika, któremu została przyznana ta płatność, jaką rolnik ten byłby obowiązany zwrócić, gdyby w trakcie realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego przez tego rolnika wystąpiły okoliczności wymienione w § 39 ust. 1–3 lub 5;
- 2) dokument potwierdzający zaistnienie następstwa prawnego albo kopię tego dokumentu poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji.

6. Jeżeli zdarzenie, o którym mowa w ust. 1, nastąpiło w okresie od dnia złożenia przez rolnika wniosku o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej za dany rok do dnia doręczenia decyzji w sprawie przyznania tej płatności, jego następca prawny wstępuje do toczącego się postępowania w sprawie przyznania tej płatności na miejsce rolnika na wniosek złożony w terminie 3 miesięcy od dnia wystąpienia zdarzenia prawnego, w wyniku którego zaistniało następstwo prawne.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, do trybu przyznawania płatności rolnośrodowiskowej za dany rok następcy prawnemu rolnika stosuje się odpowiednio § 28 ust. 3–6, z tym że do wniosku, o którym mowa w ust. 6, dołącza on również oświadczenie, złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do:

- 1) kontynuowania realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego przez rolnika do końca okresu objętego tym zobowiązaniem;
- 2) zapłaty na rzecz Agencji równowartości kwoty płatności rolnośrodowiskowej uzyskanej przez rolnika, któremu została przyznana ta płatność, jaką rolnik ten byłby obowiązany zwrócić, gdyby w trakcie realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego przez tego rolnika wystąpiły okoliczności wymienione w § 39 ust. 1–3 lub 5.

§ 32. 1. W przypadku przeniesienia, w wyniku umowy sprzedaży, dzierżawy lub innej umowy, posiadania gruntów lub stada objętych zobowiązaniem rolnośrodowiskowym podjętym przez rolnika, które nastąpiło po doręczeniu decyzji w sprawie przyznania pierwszej płatności rolnośrodowiskowej, nowemu posiadaczowi tych gruntów lub stada mogą być przyznane kolejne płatności rolnośrodowiskowe, jeżeli są spełnione warunki określone w art. 25 ust. 2 ustawy.

2. Jeżeli przeniesienie posiadania gruntów lub stada objętych zobowiązaniem rolnośrodowiskowym podjętym przez rolnika nastąpiło po doręczeniu decyzji w sprawie przyznania płatności rolnośrodowiskowej za poprzedni rok i zanim złożył on wniosek o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej za dany rok, nowy posiadacz tych gruntów lub stada składa wniosek o przyznanie tej płatności w terminie 7 miesięcy od dnia przeniesienia posiadania.

3. Płatność rolnośrodowiskowa za dany rok może zostać przyznana nowemu posiadaczowi gruntów lub stada, jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 2, złożył w terminie określonym do składania wniosków o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, a po upływie tego terminu – wyłącznie w przypadku określonym w art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1122/2009.

4. Jeżeli nie zachodzą przypadki określone w ust. 3, a wniosek, o którym mowa w ust. 2, został złożony przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 2, nie przyznaje się płatności rolnośrodowiskowej za dany rok, a nowy posiadacz gruntów lub stada jest uprawniony do ubiegania się o przyznanie płatności rolnośrodowiskowych za następne lata.

5. Oprócz dokumentów wymaganych na podstawie § 24, do wniosku, o którym mowa w ust. 2, nowy posiadacz gruntów lub stada dołącza:

- 1) oświadczenie, złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do:
  - a) kontynuowania realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego przez rolnika do końca okresu objętego tym zobowiązaniem,
  - b) zapłaty na rzecz Agencji równowartości kwoty płatności rolnośrodowiskowej uzyskanej przez rolnika, któremu została przyznana ta płatność, jaką rolnik ten byłby obowiązany zwrócić, gdyby w trakcie realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego przez tego rolnika wystąpiły okoliczności wymienione w § 39 ust. 1–3 lub 5;

2) umowę sprzedaży, dzierżawy lub inną umowę, w wyniku której zostało na niego przeniesione posiadanie gruntów lub stada objętych zobowiązaniem rolnośrodowiskowym podjętym przez rolnika, albo kopię tej umowy poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji.

6. Jeżeli przeniesienie posiadania gruntów lub stada objętych zobowiązaniem rolnośrodowiskowym podjętym przez rolnika nastąpiło w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej za dany rok do dnia doręczenia decyzji w sprawie przyznania tej płatności, nowy posiadacz gruntów lub stada wstępuje do toczącego się postępowania w sprawie przyznania tej płatności na miejsce rolnika na wniosek złożony w terminie 3 miesięcy od dnia przeniesienia posiadania.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, do trybu przyznawania płatności rolnośrodowiskowej za dany rok nowemu posiadaczowi gruntów lub stada stosuje się odpowiednio § 29 ust. 3–7, z tym że do wniosku, o którym mowa w ust. 6, dołącza on również oświadczenie, złożone na formularzu udostępnionym przez Agencję, obejmujące zobowiązanie do:

- 1) kontynuowania realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego przez rolnika do końca okresu objętego tym zobowiązaniem;
- 2) zapłaty na rzecz Agencji równowartości kwoty płatności rolnośrodowiskowej uzyskanej przez rolnika, któremu została przyznana ta płatność, jaką rolnik ten byłby obowiązany zwrócić, gdyby w trakcie realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego przez tego rolnika wystąpiły okoliczności wymienione w § 39 ust. 1–3 lub 5.

§ 33. 1. Rolnik, któremu została przyznana płatność rolnośrodowiskowa w trybie przepisów § 27–32, a w przypadku, o którym mowa w § 30 ust. 4, § 31 ust. 4 lub § 32 ust. 4, który zobowiązał się do kontynuowania realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego przez innego rolnika do końca okresu objętego tym zobowiązaniem, realizuje przejęte zobowiązanie rolnośrodowiskowe zgodnie ze zmienionym w odpowiednim zakresie planem działalności rolnośrodowiskowej, w terminie określonym w § 2 ust. 2 przypadającym w roku następującym po roku, za który rolnikowi została przyznana ta płatność.

2. Do czasu zmiany planu działalności rolnośrodowiskowej rolnik, o którym mowa w ust. 1, realizuje przejęte zobowiązanie rolnośrodowiskowe zgodnie z dotychczasowym planem działalności rolnośrodowiskowej.

§ 34. 1. W przypadku gdy rolnik, który złożył za dany rok kalendarzowy wniosek o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej, złożył również za ten rok kalendarzowy wniosek, o którym mowa w § 27 ust. 2, § 28 ust. 2, § 29 ust. 2, § 30 ust. 2 albo 8, § 31 ust. 2 albo 6 lub § 32 ust. 2 albo 6, wnioski te są rozpatrywane łącznie.

2. Jeżeli decyzja w sprawie przyznania płatności rolnośrodowiskowej została wydana przed złożeniem przez rolnika wniosku, o którym mowa w § 27 ust. 2, § 28 ust. 2, § 29 ust. 2, § 30 ust. 2 albo 8, § 31 ust. 2 albo 6 lub § 32 ust. 2 albo 6, kierownik biura powiatowego Agencji rozstrzyga te sprawy, zmieniając tę decyzję.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, zmiany decyzji o przyznaniu płatności rolnośrodowiskowej dokonuje się bez zgody strony.

§ 35. 1. Jeżeli rolnik, który realizuje zobowiązanie rolnośrodowiskowe, jest:

- 1) spadkobiercą innego rolnika, który złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej lub realizował zobowiązanie rolnośrodowiskowe,
- 2) zapisobiercą windykacyjnym, który w wyniku śmierci innego rolnika nabył, jako przedmiot zapisu windykacyjnego:
  - a) grunty lub stado objęte wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej złożonym przez tego rolnika lub objęte zobowiązaniem rolnośrodowiskowym podjętym przez tego rolnika lub
  - b) prawo majątkowe, z którym łączy się posiadanie gruntów lub stada, o których mowa w lit. a,
- 3) innym następcą prawnym rolnika, który złożył wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej lub realizował zobowiązanie rolnośrodowiskowe, lub
- 4) nowym posiadaczem gruntów lub stada objętych wnioskiem o przyznanie pierwszej płatności rolnośrodowiskowej złożonym przez innego rolnika lub objętych zobowiązaniem rolnośrodowiskowym podjętym przez tego rolnika

– i zostanie mu przyznana płatność rolnośrodowiskowa w trybie przepisów § 27–32, a w przypadku, o którym mowa w § 30 ust. 4, § 31 ust. 4 lub § 32 ust. 4, jeżeli zobowiąże się do kontynuowania realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego przez innego rolnika do końca okresu objętego tym zobowiązaniem, uznaje się, że rolnik realizuje nowe zobowiązanie rolnośrodowiskowe, o którym mowa w art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1974/2006.

2. Rolnik realizuje nowe zobowiązanie rolnośrodowiskowe przez okres, jaki realizowane byłoby najdłuższe z zobowiązań zastąpionych przez nowe zobowiązanie.

3. Nowe zobowiązanie jest realizowane zgodnie z nowym planem działalności rolnośrodowiskowej sporządzonym w terminie określonym w § 2 ust. 2 przypadającym w roku następującym po roku:

- 1) za który rolnikowi została przyznana płatność rolnośrodowiskowa w trybie przepisów § 27–32;
- 2) w którym rolnik zobowiązał się do kontynuowania realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego przez innego rolnika do końca okresu objętego tym zobowiązaniem – w przypadku, o którym mowa w § 30 ust. 4, § 31 ust. 4 lub § 32 ust. 4.

4. Do czasu sporządzenia nowego planu działalności rolnośrodowiskowej rolnik, o którym mowa w ust. 1, realizuje zobowiązanie rolnośrodowiskowe zgodnie z dotychczasowymi planami działalności rolnośrodowiskowej.

§ 36. 1. Jeżeli po doręczeniu decyzji w sprawie przyznania płatności rolnośrodowiskowej rolnik, do którego ta decyzja została skierowana, zmarł, jego spadkobiercy przysługują prawa, które przysługiwałyby spadkodawcy jako stronie postępowania.

2. Jeżeli po doręczeniu decyzji w sprawie przyznania płatności rolnośrodowiskowej rolnik, do którego ta decyzja została skierowana, został rozwiązany albo przekształcony albo wystąpiło inne zdarzenie prawne, w wyniku którego zaistniało następstwo prawne, z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w ust. 1, prawa, które przysługiwałyby temu rolnikowi jako stronie postępowania, przysługują jego następcy prawnemu.

3. Jeżeli w przypadku, o którym mowa w ust. 1, prawa, które przysługiwałyby spadkodawcy jako stronie postępowania, przysługują kilku spadkobiercom, prawa te wykonuje ten spadkobierca, na którego pozostali spadkobiercy wyrazili pisemną zgodę.

4. W przypadku gdy w decyzji, o której mowa w ust. 1, została przyznana płatność rolnośrodowiskowa, płatność ta jest wypłacana spadkobiercy.

5. Jeżeli płatność rolnośrodowiskowa nie została przekazana na rachunek bankowy rolnika, jego spadkobierca, który nie kwestionuje należności określonej w decyzji, o której mowa w ust. 1, składa wniosek o wypłatę tej płatności do kierownika biura powiatowego Agencji, do którego został złożony wniosek o przyznanie tej płatności przez rolnika, wraz z:

- 1) odpisem prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku – w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia albo
  - 2) zarejestrowanym aktem poświadczenia dziedziczenia sporządzonym przez notariusza – w terminie 14 dni od dnia wpisu aktu poświadczenia dziedziczenia do rejestru aktów poświadczenia dziedziczenia, albo
  - 3) w przypadku gdy nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku:
    - a) zaświadczeniem sądu o zarejestrowaniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku albo
    - b) kopią wniosku o stwierdzenie nabycia spadku:
      - potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez sąd albo
      - poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji, wraz z potwierdzeniem nadania tego wniosku w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe albo kopią tego potwierdzenia poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji
- jednak nie później niż przed upływem 6 miesięcy od dnia doręczenia rolnikowi decyzji w sprawie przyznania tej płatności.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt 3, spadkobierca rolnika składa odpis prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia.

7. Jeżeli płatność rolnośrodowiskowa nie została przekazana na rachunek bankowy rolnika, o którym mowa w ust. 2, jego następca prawny, który nie kwestionuje należności określonej w decyzji, o której mowa w ust. 2, składa wniosek o wypłatę tej płatności do kierownika biura powiatowego Agencji, do którego został złożony wniosek o przyznanie tej płatności przez rolnika, w terminie 3 miesięcy od dnia doręczenia temu rolnikowi tej decyzji.

8. Do wniosku, o którym mowa w ust. 7, następca prawny rolnika dołącza dokument potwierdzający zaistnienie następstwa prawnego albo kopię tego dokumentu poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji.

9. Jeżeli z postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo z zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przez notariusza wynika, że uprawnionych do nabycia spadku jest więcej niż jeden spadkobierca rolnika, spadkobierca występujący z wnioskiem, o którym mowa w ust. 5:

- 1) dołącza do tego wniosku albo
- 2) składa wraz z odpisem postanowienia sądu, o którym mowa w ust. 6

– oświadczenia pozostałych spadkobierców rolnika o wyrażeniu zgody na wypłatę temu spadkobiercy płatności rolnośrodowiskowej.

10. Zgoda, o której mowa w ust. 9, nie jest wymagana, jeżeli miałyby być wyrażona przez małoletniego, a wniosek, o którym mowa w ust. 5, został złożony przez spadkobiercę będącego przedstawicielem ustawowym tego małoletniego.

11. W przypadku złożenia wniosku o wypłatę płatności rolnośrodowiskowej kierownik biura powiatowego Agencji wydaje decyzję w sprawie jej wypłaty.

12. W przypadku gdy wniosek o wypłatę płatności rolnośrodowiskowej nie został złożony albo jeżeli została wydana decyzja o odmowie jej wypłaty, decyzje, o których mowa w ust. 1 i 2, wygasają z mocy prawa.

13. Do zapisobiercy windykacyjnego, który w wyniku śmierci rolnika nabył, jako przedmiot zapisu windykacyjnego, grunty lub stado, do których została przyznana temu rolnikowi płatność rolnośrodowiskowa, lub prawo majątkowe, z którym łączy się posiadanie tych gruntów lub stada, przepisy ust. 1, 3–6 i 9–12 stosuje się odpowiednio.

§ 37. Płatność rolnośrodowiskowa nie przysługuje rolnikowi albo przysługuje rolnikowi w zmniejszonej wysokości, jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie w przestrzeganiu przez tego rolnika podstawowych wymagań wskazanych w § 3 pkt 3; przepisy art. 70 ust. 6, art. 70 ust. 7 zdanie pierwsze, art. 70 ust. 8, art. 71 ust. 1–6 oraz art. 72 rozporządzenia nr 1122/2009 stosuje się odpowiednio, z tym że obniżka, o której mowa w art. 71 ust. 1 tego rozporządzenia, wynosi 1%.

§ 38. 1. Jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie w przestrzeganiu przez rolnika wymogów w ramach określonych wariantów poszczególnych pakietów, płatność rolnośrodowiskowa przysługuje w danym roku w zmniejszonej wysokości, w części dotyczącej:

- 1) działek rolnych lub
- 2) zwierząt ras lokalnych, lub
- 3) miedz śródpolnych

– w stosunku do których stwierdzono takie uchybienie, z tym że w określonych przypadkach wymienionych w załączniku nr 7 do rozporządzenia wysokość płatności rolnośrodowiskowej jest zmniejszana w części dotyczącej danego pakietu albo wariantu.

2. Wysokość zmniejszeń płatności rolnośrodowiskowej w przypadku, o którym mowa w ust. 1, jest określona w załączniku nr 7 do rozporządzenia.

3. Jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie w przestrzeganiu przez rolnika wymogów określonych w części I. Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone załącznika nr 3 do rozporządzenia, płatność rolnośrodowiskowa dotycząca pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 1 przysługuje w danym roku w wysokości zmniejszonej o tyle procent, ile odpowiada stosunkowi powierzchni:

- 1) trwałych użytków zielonych, na których stwierdzono to uchybienie, do powierzchni wszystkich gruntów rolnych objętych zobowiązaniem rolnośrodowiskowym w ramach tego pakietu lub
- 2) gruntów ornyczych, na których stwierdzono to uchybienie, do powierzchni wszystkich gruntów ornyczych, na których powinny być przestrzegane te wymogi w ramach tego pakietu.

4. Jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie w przestrzeganiu przez rolnika wymogów określonych w części II. Pakiet 2. Rolnictwo ekologiczne w ust. 1 pkt 2 lub w ust. 2 załącznika nr 3 do rozporządzenia, płatność rolnośrodowiskowa w części

dotyczącej wariantu trzeciego lub czwartego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2 przysługuje w danym roku w wysokości zmniejszonej o tyle procent, ile odpowiada stosunkowi powierzchni trwałych użytków zielonych, na których stwierdzono to uchybienie, do powierzchni wszystkich trwałych użytków zielonych, na których powinny być przestrzegane te wymogi w ramach tego wariantu.

5. Jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie w przestrzeganiu przez rolnika wymogów określonych w części VII. Pakiet 8. Ochrona gleb i wód w ust. 3 pkt 7 lub w ust. 4 pkt 7 załącznika nr 3 do rozporządzenia, płatność rolnośrodowiskowa przyznana za rok poprzedzający rok, w którym zostało stwierdzone to uchybienie, podlega zwrotowi w części dotyczącej działki rolnej, w stosunku do której stwierdzono takie uchybienie.

6. Jeżeli rolnik nie zachował któregokolwiek z występujących w gospodarstwie rolnym i określonych w planie działalności rolnośrodowiskowej trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu rolniczego nieużytkowanych rolniczo, o których mowa w § 4 ust. 2 pkt 1, płatność rolnośrodowiskowa przysługuje temu rolnikowi w wysokości zmniejszonej o 20% w roku, w którym stwierdzono takie uchybienie.

7. Przepisu ust. 6 nie stosuje się w przypadku, gdy rolnik nie zachował któregokolwiek z występujących w gospodarstwie rolnym i określonych w planie działalności rolnośrodowiskowej trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu rolniczego nieużytkowanych rolniczo w wyniku przeniesienia, w drodze umowy sprzedaży, darowizny lub innej umowy, posiadania gruntów rolnych, na których występują takie użytki lub elementy krajobrazu, lub utraty posiadania takich gruntów, a do działek rolnych położonych na tych gruntach nie została przyznana płatność rolnośrodowiskowa.

8. Jeżeli rolnik nie prowadzi rejestru działalności rolnośrodowiskowej, o którym mowa w § 4 ust. 2 pkt 2, rolnikowi temu nie przysługuje płatność rolnośrodowiskowa w danym roku.

§ 39. 1. Płatność rolnośrodowiskowa podlega zwrotowi, jeżeli rolnik nie realizuje całego zobowiązania rolnośrodowiskowego, w szczególności w związku z niesporządzeniem planu działalności rolnośrodowiskowej albo sporządzeniem go niezgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu, lub nie spełnia innych warunków przyznania płatności rolnośrodowiskowej określonych w rozporządzeniu.

2. Płatność rolnośrodowiskowa podlega zwrotowi również w przypadku, gdy rolnik:

- 1) nie przestrzega żadnych wymogów w ramach wariantu określonego pakietu, w szczególności w związku z dokonaniem wymiany działek, o której mowa w art. 10 ust. 4 rozporządzenia nr 65/2011, przy czym zwrotowi podlega ta część płatności, która została przyznana do działek rolnych, zwierząt lub miedz śródpolnych objętych danym wariantem;
- 2) zmniejszył obszar, na którym powinien realizować zobowiązanie rolnośrodowiskowe, przy czym zwrotowi podlega ta część płatności, która została przyznana do działki rolnej objętej zmniejszeniem;
- 3) zmniejszył liczbę zwierząt danej rasy lokalnej objętych zobowiązaniem rolnośrodowiskowym w ramach pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7 do poziomu niższego niż liczba zwierząt danej rasy, do których została przyznana:
  - a) pierwsza płatność rolnośrodowiskowa lub
  - b) płatność rolnośrodowiskowa za 2011 r. – w przypadku gdy zobowiązanie rolnośrodowiskowe w ramach tego pakietu zostało podjęte przed dniem 15 marca 2011 r.– przy czym zwrotowi podlega ta część płatności, która została przyznana do zwierząt objętych zmniejszeniem oraz zwierząt, które zostały zastąpione przez te zwierzęta na podstawie § 8 ust. 1;
- 4) nie złożył wniosku o przyznanie kolejnej płatności rolnośrodowiskowej za realizację danego wariantu albo informacji, o której mowa w § 23 ust. 3, przy czym zwrotowi podlega ta część płatności, która została przyznana za realizację tego wariantu.

3. W przypadku gdy rolnik zmniejszył obszar, na którym powinien realizować zobowiązanie rolnośrodowiskowe w zakresie wariantu trzeciego lub czwartego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2, płatność rolnośrodowiskowa przyznana za realizację tych wariantów podlega zwrotowi w części odpowiadającej procentowemu stosunkowi powierzchni trwałych użytków zielonych objętych zmniejszeniem do powierzchni wszystkich trwałych użytków zielonych, na których powinien być realizowany dany wariant.

4. Płatność rolnośrodowiskowa nie podlega zwrotowi:

- 1) w przypadku, o którym mowa w art. 44 ust. 3 rozporządzenia nr 1974/2006;
- 2) mimo zmniejszenia obszaru, na którym rolnik powinien realizować zobowiązanie rolnośrodowiskowe, jeżeli zmniejszenie to nie przekracza 3% całkowitej powierzchni obszaru objętego tym zobowiązaniem i 2 ha oraz zostało dokonane przed dniem 15 marca 2012 r.

5. Kwota płatności rolnośrodowiskowej przeznaczona na refundację kosztów transakcyjnych podlega zwrotowi w części przekraczającej wysokość kwoty, jaka powinna być przeznaczona na ich refundację, jeżeli stwierdzona powierzchnia siedliska, dla którego sporządzono dokumentację przyrodniczą, jest mniejsza niż określona we wniosku o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej.

6. Płatność rolnośrodowiskowa podlega zwrotowi w trybie i na zasadach określonych w przepisach o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

§ 40. 1. Oceny wagi stwierdzonej niezgodności, o której mowa w art. 54 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1122/2009, w przypadku niezgodności w zakresie podstawowych wymagań wskazanych w § 3 pkt 2, dokonuje się, przypisując każdej stwierdzonej niezgodności określoną liczbę punktów.

2. W przypadku stwierdzenia więcej niż jednego naruszenia w ramach jednej niezgodności, niezgodności tej przypisuje się liczbę punktów przypisaną naruszeniu, które uzyskało najwyższą liczbę punktów, a w przypadku równej liczby punktów – liczbę punktów przypisaną jednemu z tych naruszeń.

3. Liczbę punktów przypisuje się zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia.

§ 41. 1. Wyrażona w procentach wielkość zmniejszenia płatności rolnośrodowiskowej, w zależności od dokonanej oceny wagi stwierdzonej niezgodności, w zakresie podstawowych wymagań, o których mowa w § 3:

- 1) pkt 1, jest określona w przepisach o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego;
- 2) pkt 2, jest określona w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

2. Ostateczną wielkość zmniejszenia, o którym mowa w ust. 1, ustala się zgodnie z art. 19 ust. 2 i 3 oraz art. 21 rozporządzenia nr 65/2011.

3. Zmniejszenia, o którym mowa w ust. 1, dokonuje się w decyzji w sprawie przyznania płatności rolnośrodowiskowej.

§ 42. 1. Przypadki, które uznaje się za drobną niezgodność, o której mowa w art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 73/2009, w zakresie podstawowych wymagań wskazanych w § 3 pkt 1, są określone w przepisach o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.

2. Za drobną niezgodność, o której mowa w art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 73/2009, nie uznaje się niezgodności w zakresie podstawowych wymagań wskazanych w § 3 pkt 2.

§ 43. 1. Jeżeli rolnik zrealizował działania naprawcze, o których mowa w art. 24 ust. 2 akapit trzeci rozporządzenia nr 73/2009, wskazane w raporcie, o którym mowa w art. 31 ust. 5 ustawy, lub w raporcie, o którym mowa w art. 54 rozporządzenia nr 1122/2009, składa oświadczenie o zrealizowaniu tych działań, na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję, do kierownika biura powiatowego Agencji właściwego w sprawie przyznania płatności rolnośrodowiskowej.

2. Jeżeli decyzja o przyznaniu płatności rolnośrodowiskowej została wydana przed upływem terminu wskazanego w raporcie, o którym mowa w art. 31 ust. 5 ustawy, lub w raporcie, o którym mowa w art. 54 rozporządzenia nr 1122/2009, a rolnik nie zrealizował w tym terminie działań naprawczych, o których mowa w art. 24 ust. 2 akapit trzeci rozporządzenia nr 73/2009, zmniejszenia z tytułu drobnej niezgodności dokonuje się, zmieniając tę decyzję.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, zmiany decyzji o przyznaniu płatności rolnośrodowiskowej dokonuje się bez zgody strony.

§ 44. 1. Jeżeli na podstawie art. 28b ustawy nie zastosowano zmniejszenia lub wykluczenia, o którym mowa w art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 73/2009, kierownik biura powiatowego Agencji właściwy w sprawie przyznania płatności rolnośrodowiskowej podejmuje działania, o których mowa w art. 23 ust. 2 akapit drugi tego rozporządzenia.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, w decyzji w sprawie przyznania płatności rolnośrodowiskowej:

- 1) podaje się informację o:
  - a) niezastosowaniu zmniejszenia lub wykluczenia,
  - b) objęciu stwierdzonej niezgodności działaniami, o których mowa w art. 23 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia nr 73/2009, podejmowanymi przez kierownika biura powiatowego Agencji, w roku następującym po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pierwszej i kolejnych płatności rolnośrodowiskowych;
- 2) nakazuje się realizację w wyznaczonym terminie określonych działań mających na celu usunięcie stwierdzonych niezgodności.

§ 45. Inną niż wymienione w przepisach rozporządzenia nr 1974/2006 kategorią siły wyższej lub wyjątkową okolicznością, w przypadku wystąpienia której zwrot pomocy nie jest wymagany, jest:

- 1) wywłaszczenie części nieruchomości, jeżeli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu rozpoczęcia realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego, uniemożliwiające dalszą realizację tego zobowiązania;
- 2) zmiana zasięgu obszarów objętych programami działań mającymi na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na obszarach szczególnie narażonych lub zmiana tych programów;
- 3) utrata posiadania gruntów rolnych, na których powinno być realizowane zobowiązanie rolnośrodowiskowe, w wyniku scalenia gruntów dokonanego na podstawie przepisów o scalaniu i wymianie gruntów;
- 4) wystąpienie okoliczności określonych w § 7 ust. 2 lub 3 – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 lub 5;
- 5) śmierć posiadanego przez rolnika zwierzęcia rasy lokalnej, za którą rolnik nie ponosi odpowiedzialności – w przypadku realizacji pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7;
- 6) usunięcie posiadanego przez rolnika zwierzęcia rasy lokalnej z programu ochrony zasobów genetycznych danej rasy z przyczyn niezależnych od rolnika – w przypadku realizacji pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7;
- 7) określenie obszaru, na którym dotychczas było realizowane zobowiązanie rolnośrodowiskowe, jako obszaru zagrożonego erozją wodną, o którym mowa w przepisach o minimalnych normach – w przypadku realizacji pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 8;
- 8) inna okoliczność, której nie można było przewidzieć w dniu rozpoczęcia realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego, mająca wpływ na realizację zobowiązania rolnośrodowiskowego i będąca wynikiem przyczyn niezależnych od rolnika.

§ 46. Do przyznawania i zwrotu płatności rolnośrodowiskowej w sprawach objętych postępowaniami:

- 1) wszczętymi i niezakończonymi ostateczną decyzją przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia,
- 2) zakończonymi ostateczną decyzją wydaną na podstawie dotychczasowych przepisów, które zostały wznowione od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia

– stosuje się przepisy rozporządzenia, o którym mowa w § 58.

§ 47. Rolnicy realizujący zobowiązanie rolnośrodowiskowe podjęte w 2009 r. na podstawie rozporządzenia, o którym mowa w § 58, realizują to zobowiązanie w ostatnim roku od dnia 15 marca 2013 r. do ostatniego dnia lutego 2014 r.

§ 48. Przepisu § 9 pkt 3 nie stosuje się do zobowiązania rolnośrodowiskowego, podjętego przed dniem 15 marca 2011 r. na podstawie rozporządzenia, o którym mowa w § 58, w zakresie wariantu trzeciego lub czwartego pakietu 2. Rolnictwo ekologiczne realizowanego równocześnie na tych samych gruntach rolnych z wariantami pakietu 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 lub pakietu 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 i do kolejnych płatności rolnośrodowiskowych przyznawanych za realizację tego zobowiązania w tym zakresie.

§ 49. 1. Przepisów § 10 pkt 2 lit. b, § 14, § 38 ust. 4 oraz § 39 ust. 3 nie stosuje się do zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego na podstawie rozporządzenia, o którym mowa w § 58, w zakresie wariantu trzeciego lub czwartego pakietu 2. Rolnictwo ekologiczne i do kolejnych płatności rolnośrodowiskowych przyznawanych za realizację tego zobowiązania w tym zakresie.

2. Do ustalenia wysokości zmniejszenia płatności rolnośrodowiskowej w przypadku stwierdzenia uchybienia w przestrzeganiu wymogów określonych w części II. Pakiet 2. Rolnictwo ekologiczne w ust. 1 pkt 2 lub w ust. 2 załącznika nr 3 do rozporządzenia przez rolnika, który podjął na podstawie rozporządzenia, o którym mowa w § 58, zobowiązanie rolnośrodowiskowe w zakresie wariantu trzeciego lub czwartego pakietu 2. Rolnictwo ekologiczne, stosuje się przepisy rozporządzenia, o którym mowa w § 58.

§ 50. 1. Rolnik, który podjął zobowiązanie rolnośrodowiskowe na podstawie rozporządzenia, o którym mowa w § 58, w zakresie wariantu dziewiątego, dziesiątego, jedenastego lub dwunastego pakietu 2. Rolnictwo ekologiczne, może kontynuować realizację tego zobowiązania zgodnie z wymogami określonymi dla tych wariantów w przepisach rozporządzenia, o którym mowa w § 58.

2. Zmiana zobowiązania rolnośrodowiskowego realizowanego w zakresie, o którym mowa w ust. 1, jest niedopuszczalna, z wyjątkiem zmiany wariantu dziewiątego lub dziesiątego pakietu 2. Rolnictwo ekologiczne realizowanych na gruntach, na których są uprawiane truskawki lub poziomki, na wariant pierwszy, drugi, piąty, szósty, siódmy lub ósmy pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2.

3. Do kolejnych płatności rolnośrodowiskowych przyznawanych za realizację zobowiązania rolnośrodowiskowego w zakresie, o którym mowa w ust. 1, stosuje się przepisy niniejszego rozporządzenia, z tym że:

- 1) płatności te są przyznawane, w wysokości ustalonej zgodnie z rozporządzeniem, o którym mowa w § 58, jeżeli są spełnione warunki przyznania tych płatności określone w rozporządzeniu, o którym mowa w § 58;
- 2) jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie w przestrzeganiu przez rolnika wymogów, o których mowa w ust. 1, płatności te przysługują w danym roku w wysokości zmniejszonej zgodnie z przepisami rozporządzenia, o którym mowa w § 58.

§ 51. 1. Rolnik, który podjął przed dniem 15 marca 2011 r. zobowiązanie rolnośrodowiskowe na podstawie rozporządzenia, o którym mowa w § 58, w zakresie pakietu 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone na gruntach położonych poza obszarem Natura 2000, może kontynuować realizację tego zobowiązania.

2. Do kolejnych płatności rolnośrodowiskowych przyznawanych za realizację zobowiązania rolnośrodowiskowego w zakresie, o którym mowa w ust. 1, stosuje się przepisy niniejszego rozporządzenia, z tym że płatności te są przyznawane, w wysokości ustalonej zgodnie z rozporządzeniem, o którym mowa w § 58, jeżeli są spełnione warunki przyznania tych płatności określone w rozporządzeniu, o którym mowa w § 58.

§ 52. Rolnik realizujący zobowiązanie rolnośrodowiskowe podjęte w 2012 r. na podstawie rozporządzenia, o którym mowa w § 58, w zakresie pakietu 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone, może z dniem 15 marca 2013 r. zmienić to zobowiązanie przez zamianę realizowanego pakietu, w całości lub w części, na pakiet wymieniony w § 4 ust. 1 pkt 5, jeżeli rolnik ten spełnia warunki przyznania płatności rolnośrodowiskowej w ramach tego pakietu lub jego wariantów określone w niniejszym rozporządzeniu.

§ 53. Przepisu § 18 ust. 3 nie stosuje się do zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego przed dniem 15 marca 2011 r. na podstawie rozporządzenia, o którym mowa w § 58, w zakresie wariantu dziesiątego pakietu 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 lub pakietu 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000.

§ 54. 1. Rolnik, który podjął zobowiązanie rolnośrodowiskowe na podstawie rozporządzenia, o którym mowa w § 58, w zakresie wariantu pierwszego pakietu 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie na gruntach, na których jest uprawiane proso, może kontynuować realizację tego zobowiązania.

2. Do kolejnych płatności rolnośrodowiskowych przyznawanych za realizację zobowiązania rolnośrodowiskowego w zakresie, o którym mowa w ust. 1, stosuje się przepisy niniejszego rozporządzenia, z tym że płatności te są przyznawane, jeżeli są spełnione warunki przyznania tych płatności określone w rozporządzeniu, o którym mowa w § 58.

§ 55. 1. W 2013 r. wraz z wnioskiem o przyznanie kolejnej płatności rolnośrodowiskowej w przypadku realizacji wariantu drugiego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6 rolnik składa świadectwo oceny polowej i laboratoryjnej materiału siewnego odmian regionalnych wpisanych do krajowego rejestru, a w przypadku roślin z gatunków wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia – informację o wynikach badania, wydane na podstawie przepisów o nasiennictwie i dotyczące materiału siewnego wytworzonego w 2012 r. w ramach realizacji tego wariantu, lub oświadczenie o posiadaniu plantacji nasiennej rośliny dwuletniej, z informacją, że plantacja ta została założona w 2012 r.

2. W przypadku gdy rolnik nie złożył wraz z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, dokumentów wymienionych w tym przepisie, kierownik biura powiatowego Agencji wzywa do złożenia ich w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.

3. W przypadku gdy rolnik nie uzyskał właściwej jakości materiału siewnego wytworzonego w 2012 r. w ramach realizacji wariantu drugiego pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6 lub nie złożył w terminie dokumentów wymienionych w ust. 1, zwrotowi podlega 40% płatności rolnośrodowiskowej przyznanej za realizację tego wariantu za 2012 r.

§ 56. W przypadku gdy przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia rolnik zmniejszył liczbę zwierząt danej rasy lokalnej objętych zobowiązaniem rolnośrodowiskowym w ramach pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7 do poziomu niższego niż liczba zwierząt danej rasy, do których została przyznana:

- 1) pierwsza płatność rolnośrodowiskowa lub
- 2) płatność rolnośrodowiskowa za 2011 r. – w przypadku gdy zobowiązanie rolnośrodowiskowe w ramach tego pakietu zostało podjęte przed dniem 15 marca 2011 r.

– płatność rolnośrodowiskowa nie podlega zwrotowi, jeżeli od dnia 15 marca 2013 r. rolnik zwiększył liczbę zwierząt danej rasy objętych zobowiązaniem rolnośrodowiskowym co najmniej do minimalnego poziomu.

§ 57. Zastąpienie, o którym mowa w § 8 ust. 1, dokonane przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 stycznia 2013 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. poz. 124), w terminie określonym w § 8 ust. 2, uznaje się za dokonane w terminie.

§ 58. Traci moc rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. Nr 33, poz. 262, z późn. zm.⁶⁾).

§ 59. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 marca 2013 r.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *S. Kalemba*

---

⁶⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 161, poz. 1286, z 2010 r. Nr 39, poz. 218 i Nr 76, poz. 500, z 2011 r. Nr 55, poz. 289 i Nr 96, poz. 560, z 2012 r. poz. 278 oraz z 2013 r. poz. 124.

ZAWARTOŚĆ PLANU DZIAŁALNOŚCI ROLNOŚRODOWISKOWEJ

I. Część ogólna – dotyczy wszystkich pakietów i powinna zawierać następujące informacje:

- 1) dane rolnika oraz podmiotu, przy udziale którego został sporządzony plan działalności rolnośrodowiskowej;
- 2) czas realizacji planu działalności rolnośrodowiskowej;
- 3) wykaz pakietów i wariantów, w ramach których rolnik realizuje zobowiązanie rolnośrodowiskowe;
- 4) szacunkową wysokość płatności rolnośrodowiskowej za realizację poszczególnych wariantów w ramach pakietów;
- 5) charakterystykę gospodarstwa rolnego, w tym określenie trwałych użytków zielonych oraz elementów krajobrazu rolniczego nieużytkowanych rolniczo, o których mowa w § 4 ust. 2 pkt 1, występujących na obszarze tego gospodarstwa w dniu rozpoczęcia realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego;
- 6) oświadczenie rolnika o przekazaniu pełnych i prawdziwych danych potrzebnych do sporządzenia planu działalności.

II. Część szczegółowa – dotyczy poszczególnych pakietów i wariantów; powinna zawierać wskazanie wymogów, których rolnik powinien przestrzegać w ramach poszczególnych pakietów i wariantów, oraz informacje niezbędne do prawidłowej realizacji tych pakietów i wariantów, w szczególności:

- 1) informacje dotyczące planowanego zmianowania roślin uprawnych, planowanych dawek azotu na hektar gruntów ornych i trwałych użytków zielonych, wraz z saldem bilansu azotu, oraz terminów koszenia lub wypasu – w przypadku realizacji Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone;
- 2) informacje dotyczące planowanego zmianowania roślin uprawnych, planowanego zagospodarowania nawozów naturalnych i organicznych, terminów koszenia lub wypasu oraz planowanego przeznaczenia plonu – w przypadku realizacji Pakietu 2. Rolnictwo ekologiczne;
- 3) opis trwałych użytków zielonych, plan wypasów przy użytkowaniu pastwiskowym lub kośno-pastwiskowym oraz informację o obszarach nawożonych przez namuły rzeczne – w przypadku realizacji Pakietu 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone;

- 4) opis siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków, plan wypasów przy użytkowaniu pastwiskowym lub kośno-pastwiskowym, informację o obszarach nawożonych przez namuły rzeczne oraz:
  - a) szczegółowe wymogi w ramach wymogów wymienionych w załączniku nr 3 do rozporządzenia w odniesieniu do Pakietu 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 i Pakietu 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 oraz odpowiadające celom ochrony przyrody danego siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków określonymi przez podmiot, o którym mowa w § 2 ust. 2, na podstawie sporządzonej przez niego dokumentacji przyrodniczej – w przypadku realizacji wszystkich wariantów Pakietu 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 oraz Pakietu 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000,
  - b) wskazanie lat, w których dopuszcza się koszenie całej powierzchni trwałych użytków zielonych – w przypadku realizacji wariantu drugiego i czwartego Pakietu 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 oraz Pakietu 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000,
  - c) wskazanie roku, w którym dopuszcza się koszenie całej powierzchni trwałych użytków zielonych – w przypadku realizacji wariantu trzeciego Pakietu 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 oraz Pakietu 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000,
  - d) wskazanie roku, w którym dopuszcza się pozostawienie runa bez skoszenia – w przypadku realizacji wariantu dziewiątego Pakietu 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 oraz Pakietu 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000;
- 5) informacje dotyczące:
  - a) gatunku, odmiany rośliny, jeżeli jest znana, i powierzchni, na której jest uprawiana ta roślina w każdym roku – w przypadku realizacji wariantu

- pierwszego i drugiego Pakietu 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie,
- b) rodzaju uprawy, gatunków roślin i liczby obiektów w danym roku, łącznej powierzchni i rodzaju strefy izolacyjnej – w przypadku realizacji wariantu trzeciego Pakietu 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie,
- c) gatunku, odmiany, liczby drzew spełniających wymagania i łącznej powierzchni, na której są uprawiane te drzewa, oraz terminów wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych, takich jak: cięcie sanitarne drzew i prześwietlające nadmiernie zagęszczone korony, usuwanie odrostów i samosiewów, bielenie pni starych drzew i zabezpieczanie pni młodych drzew przed ogryzaniem przez gryzonie – w przypadku realizacji wariantu czwartego Pakietu 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie;
- 6) informacje dotyczące gatunku i rasy zwierząt oraz informację o objęciu stada programem ochrony zasobów genetycznych, opis kierunku rozwoju stada i planowany stan docelowy – w przypadku realizacji Pakietu 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie;
- 7) planowane uprawy wsiewek poplonowych lub międzyplonów – w przypadku realizacji Pakietu 8. Ochrona gleb i wód;
- 8) charakterystykę miedzy śródpolnej – w przypadku realizacji Pakietu 9. Strefy buforowe.

III. Załącznik do planu działalności rolnośrodowiskowej:

- 1) szkic gospodarstwa rolnego:
- a) z naniesionymi oznaczeniami:
- poszczególnych działek rolnych, na których mają być realizowane pakiety lub warianty, oraz
  - trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu rolniczego nieużytkowanych rolniczo, o których mowa w § 4 ust. 2 pkt 1, występujących na obszarze tego gospodarstwa w dniu rozpoczęcia realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego,
- b) z zaznaczeniem:

- części działki rolnej, która ma pozostać nieskoszona w poszczególnych latach – w przypadku realizacji Pakietu 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone,
  - miejsc na działce rolnej, w których są zasadzone poszczególne drzewa odmian wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia lub odmian tradycyjnie uprawianych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed 1950 r. – w przypadku realizacji wariantu czwartego Pakietu 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie;
- 2) dokumentacja przyrodnicza i szkic gospodarstwa rolnego z zaznaczoną częścią działki rolnej, która ma pozostać nieskoszona w poszczególnych latach – w przypadku Pakietu 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 oraz Pakietu 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000.

Załącznik nr 2

MINIMALNE WYMOGI DOTYCZĄCE STOSOWANIA NAWOZÓW I ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN, WRAZ Z LICZBĄ PUNKTÓW,
 JAKĄ PRZYPISUJE SIĘ KAŻDEJ STWIERDZONEJ NIEZGODNOŚCI, ORAZ WYSOKOŚCIĄ ZMNIEJSZEŃ,
 A TAKŻE INNE ODPOWIEDNIE WYMOGI OBOWIĄZKOWE

Tabela I.

WYMOGI DOTYCZĄCE STOSOWANIA NAWOZÓW	NIEZGODNOŚCI DOTYCZĄCE STOSOWANIA NAWOZÓW	NARUSZENIA DOTYCZĄCE STOSOWANIA NAWOZÓW	zasięg¹⁾	dotkliwość²⁾	trwałość³⁾
Niestosowanie nawozów niedopuszczonych do obrotu - art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 147, poz. 1033, z późn. zm.).	Nieprzestrzeganie zakazu stosowania nawozów niedopuszczonych do obrotu.	1. Stwierdzono zastosowanie nawozów niedopuszczonych do obrotu.	3 pkt 5 pkt	1 pkt 3 pkt	1 pkt 3 pkt
Niestosowanie w okresie roku dawki nawozu naturalnego zawierającej więcej niż 170 kg azotu (N) w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych - art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu.	Nieprzestrzeganie zakazu stosowania w okresie roku dawki nawozu naturalnego zawierającej więcej niż 170 kg azotu (N) w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych.	2. Stwierdzono zastosowanie w okresie roku dawki nawozu naturalnego zawierającej więcej niż 170 kg azotu (N) w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych.	1 pkt 3 pkt	1 pkt 3 pkt 5 pkt	3 pkt 5 pkt

<p>Przechowywanie gnojówki i gnojowicy w szczelnych zbiornikach o pojemności umożliwiającej gromadzenie co najmniej 4-miesięcznej produkcji tych nawozów od dnia 1 stycznia 2011 r., a w przypadku obszarów szczególnie narażonych w rozumieniu przepisów w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, o pojemności umożliwiającej przechowywanie tych nawozów przez okres co najmniej 6 miesięcy; zbiorniki te powinny być zbiornikami zamkniętymi w przepisów dotyczących warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowe rolnicze i ich usytuowanie – art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu oraz ust. 5 pkt 5 załącznika do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim</p>	<p>Nieprzestrzeżenie nakazu przechowywania gnojówki i gnojowicy w szczelnych zbiornikach o pojemności umożliwiającej gromadzenie co najmniej 4-miesięcznej produkcji tych nawozów od dnia 1 stycznia 2011 r., a w przypadku obszarów szczególnie narażonych w rozumieniu przepisów w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, o pojemności umożliwiającej przechowywanie tych nawozów</p>	<p>3.1 Stwierdzono, że pojemność zbiorników na gnojówkę i gnojowicę uniemożliwia gromadzenia co najmniej 4-miesięcznej produkcji tych nawozów od dnia 1 stycznia 2011 r., a w przypadku obszarów szczególnie narażonych w rozumieniu przepisów w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, przez okres co najmniej 6 miesięcy.</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>
	<p>przechowywanie tych nawozów przez okres co najmniej 6 miesięcy; zbiorniki te powinny być zbiornikami zamkniętymi w rozumieniu przepisów dotyczących warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowe rolnicze i ich usytuowanie.</p>	<p>3.2 Stwierdzono, że gnojówka i gnojowica nie są przechowywane w szczelnych lub zamkniętych zbiornikach w rozumieniu przepisów dotyczących warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowe rolnicze i ich usytuowanie.</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>

<p>powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie wpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 4, poz. 44).</p>	<p>Przechowywanie od dnia 1 stycznia 2009 r. przez podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu, innych niż gnojówka i gnojowica, na nieprzepuszczalnych płytach, zabezpieczonych w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu – art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu.</p>	<p>Nieprzechowywanie od dnia 1 stycznia 2009 r. przez podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu, innych niż gnojówka i gnojowica, na nieprzepuszczalnych płytach, zabezpieczonych w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu.</p>	<p>4. Stwierdzono nieprzechowywanie od dnia 1 stycznia 2009 r. przez podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu, innych niż naturalnych, innych niż gnojówka i gnojowica, na nieprzepuszczalnych płytach, zabezpieczonych w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu.</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>
<p>Przechowywanie do dnia 31 grudnia 2010 r. przez podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu, gnojówki i gnojowicy w szczelnych, zamkniętych zbiornikach – art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu.</p>	<p>Nieprzechowywanie do dnia 31 grudnia 2010 r. przez podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu, gnojówki i gnojowicy w szczelnych, zamkniętych zbiornikach.</p>	<p>5. Stwierdzono nieprzechowywanie do dnia 31 grudnia 2010 r. przez podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu, gnojówki i gnojowicy w szczelnych, zamkniętych zbiornikach.</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>	
<p>Stosowanie nawozów naturalnych i organicznych w</p>	<p>Nieprzestrzeżenie zakazu stosowania nawozów</p>	<p>6. Stwierdzono zastosowanie nawozów naturalnych i</p>	<p>3 pkt</p>	<p>1 pkt 3 pkt</p>	<p>3 pkt</p>	

<p>postaci stałej oraz płynnej wyłącznie w okresie od dnia 1 marca do dnia 30 listopada, z wyjątkiem nawozów stosowanych na uprawy pod osłonami (szklarnie, inspekty, namioty foliowe) – § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 80, poz. 479, z późn. zm.).</p>	<p>naturalnych i organicznych w postaci stałej oraz płynnej poza okresem od dnia 1 marca do dnia 30 listopada, z wyjątkiem nawozów stosowanych na uprawy pod osłonami (szklarnie, inspekty, namioty foliowe).</p>	<p>organicznych w postaci stałej oraz płynnej poza okresem od dnia 1 marca do dnia 30 listopada, z wyjątkiem nawozów stosowanych na uprawy pod osłonami (szklarnie, inspekty, namioty foliowe).</p>	<p>5 pkt</p>	<p>5 pkt</p>
<p>Przykrycie lub wymieszanie z glebą nawozów naturalnych nie później niż następnego dnia po ich zastosowaniu, z wyjątkiem nawozów stosowanych w lasach oraz na użytkach zielonych – § 3 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.</p>	<p>Nieprzestrzeżenie zakazu przykrycia lub wymieszania z glebą nawozów naturalnych później niż następnego dnia po ich zastosowaniu, z wyjątkiem nawozów stosowanych w lasach oraz na użytkach zielonych.</p>	<p>7. Stwierdzono przykrycie lub wymieszanie z glebą nawozów naturalnych później niż następnego dnia po ich zastosowaniu, z wyjątkiem nawozów stosowanych w lasach oraz na użytkach zielonych.</p>	<p>1 pkt 3 pkt 5 pkt</p>	<p>1 pkt 3 pkt 5 pkt</p>
<p>Niestosowanie nawozów: 1) na glebach zalanych wodą, przykrytych śniegiem lub</p>	<p>Nieprzestrzeżenie zakazu stosowania nawozów: 1) na glebach zalanych wodą,</p>	<p>8.1. Stwierdzono zastosowanie nawozów na glebach zalanych wodą, przykrytych śniegiem lub</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>1 pkt 3 pkt 5 pkt</p>

<p>zamarzniętych do głębokości 30 cm oraz podczas opadów deszczu,</p> <p>2) naturalnych w postaci płynnej oraz azotowych na glebach bez okrywy roślinnej, położonych na stokach o nachyleniu większym niż 10%,</p> <p>3) naturalnych w postaci płynnej podczas wegetacji roślin przeznaczonych do bezpośredniego spożycia przez ludzi</p> <p>– art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu.</p>	<p>przykrytych śniegiem lub zamarzniętych do głębokości 30 cm oraz podczas opadów deszczu;</p> <p>2) naturalnych w postaci płynnej oraz azotowych na glebach bez okrywy roślinnej, położonych na stokach o nachyleniu większym niż 10%;</p> <p>3) naturalnych w postaci płynnej podczas wegetacji roślin przeznaczonych do bezpośredniego spożycia przez ludzi.</p>	<p>zamarzniętych do głębokości 30 cm oraz podczas opadów deszczu.</p> <p>8. 2. Stwierdzono zastosowanie nawozów naturalnych w postaci płynnej oraz azotowych na glebach bez okrywy roślinnej, położonych na stokach o nachyleniu większym niż 10%.</p> <p>8. 3. Stwierdzono zastosowanie nawozów naturalnych w postaci płynnej podczas wegetacji roślin przeznaczonych do bezpośredniego spożycia przez ludzi.</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p> <p>3 pkt 5 pkt</p> <p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>1 pkt 3 pkt</p> <p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p> <p>3 pkt 5 pkt</p>
<p>WYMOGI DOTYCZĄCE STOSOWANIA ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN</p> <p>Stosowanie wyłącznie środków ochrony roślin dopuszczonych do obrotu, zgodnie z etykietą – instrukcją stosowania, ściśle z podanymi w niej zaleceniami oraz w taki sposób, aby nie dopuścić do zagrożenia zdrowia ludzi lub zwierząt lub dla środowiska</p> <p>– art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 18</p>	<p>NIEZGODNOŚCI DOTYCZĄCE STOSOWANIA ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN</p> <p>Nieprzestrzeganie zakazu stosowania innych niż dopuszczone do obrotu środki ochrony roślin, inaczej niż podano na etykiecie – instrukcji stosowania i w sposób, który może stanowić zagrożenie zdrowia ludzi lub zwierząt lub dla środowiska.</p>	<p>NARUSZENIA DOTYCZĄCE STOSOWANIA ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN</p> <p>9.1. Stwierdzono zastosowanie środków ochrony roślin niedopuszczonych do obrotu,</p> <p>9.2. Stwierdzono zastosowanie środków ochrony roślin niezgodnie z etykietą - instrukcją stosowania, nieściśle z podanymi w niej zaleceniami oraz w sposób, zagrażający</p>	<p>zasieg¹⁾</p> <p>3 pkt 5 pkt</p> <p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>dotkliwość²⁾</p> <p>5 pkt</p> <p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>trwałość³⁾</p> <p>5 pkt</p> <p>1 pkt 3 pkt 5 pkt</p>

<p>grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 849, z późn. zm.).</p> <p>Prowadzenie ewidencji zabiegów ochrony roślin i przechowywanie jej co najmniej przez okres 2 lat od dnia wykonania zabiegu ochrony roślin</p> <p>– art. 71 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin.</p>	<p>Nieprowadzenie ewidencji zabiegów ochrony roślin i przechowywanie jej co najmniej przez okres 2 lat od dnia wykonania zabiegu ochrony roślin.</p>	<p>10.1. Stwierdzono niekompletność lub brak prowadzenia ewidencji zabiegów ochrony roślin.</p> <p>10.2. Stwierdzono, że rolnik nie przechowuje ewidencji zabiegów ochrony roślin co najmniej przez okres 2 lat od dnia wykonania zabiegu.</p>	<p>3 pkt</p>	<p>3 pkt</p> <p>5 pkt</p>	<p>1 pkt</p> <p>3 pkt</p> <p>5 pkt</p>	<p>zdrowiu ludzi lub zwierząt lub dla środowiska.</p>
<p>Wykonywanie zabiegów przy użyciu środków ochrony roślin w produkcji rolnej wyłącznie przez osoby, które ukończyły szkolenie w zakresie stosowania środków ochrony roślin i posiadają aktualne zaświadczenie o ukończeniu tego szkolenia</p> <p>– art. 74 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin.</p>	<p>Nieprzestrzeganie zakazu wykonywania zabiegów przy użyciu środków ochrony roślin w produkcji rolnej przez osoby, które nie ukończyły szkolenia w zakresie stosowania środków ochrony roślin i nie posiadają aktualnego zaświadczenia o ukończeniu tego szkolenia.</p>	<p>11. Stwierdzono wykonanie zabiegów przy użyciu środków ochrony roślin w produkcji rolnej przez osoby, które nie ukończyły szkolenia w zakresie stosowania środków ochrony roślin i nie posiadają aktualnego zaświadczenia o ukończeniu tego szkolenia.</p>	<p>1 pkt</p> <p>3 pkt</p> <p>5 pkt</p>	<p>1 pkt</p> <p>3 pkt</p>	<p>1 pkt</p> <p>3 pkt</p>	
<p>Stosowanie środków ochrony roślin wyłącznie sprzętem sprawnym technicznie, który użyty zgodnie z przeznaczeniem zapewni skuteczne zwalczanie organizmów szkodliwych i nie spowoduje zagrożenia zdrowia</p>	<p>Nieprzestrzeganie zakazu stosowania środków ochrony roślin sprzętem niesprawnym technicznie, którego użycie zgodnie z przeznaczeniem nie zapewni skutecznego zwalczania organizmów szkodliwych i spowoduje zagrożenia zdrowia</p>	<p>12. Stwierdzono zastosowanie środków ochrony roślin sprzętem niesprawnym technicznie, który nie zapewnia skutecznego zwalczania organizmów szkodliwych i powoduje zagrożenia zdrowia ludzi lub zwierząt lub dla</p>	<p>3 pkt</p> <p>5 pkt</p>	<p>5 pkt</p>	<p>3 pkt</p> <p>5 pkt</p>	

<p>ludzi lub zwierząt lub dla środowiska – art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin.</p>	<p>zagrożenia zdrowia ludzi lub zwierząt lub dla środowiska.</p>	<p>środowiska.</p>		
<p>Stosowanie środków ochrony roślin na terenie otwartym przy użyciu opryskiwaczy wyłącznie wtedy, gdy prędkość wiatru nie przekracza 3 m/s, a miejsce stosowania środka ochrony roślin jest oddalone co najmniej o 5 m od krawędzi jezdni dróg publicznych, z wyłączeniem dróg publicznych zaliczanych do kategorii dróg powiatowych, i co najmniej o 20 m od pasiek, plantacji roślin zielarskich, rezerwatów przyrody, parków narodowych, stanowisk roślin objętych ochroną gatunkową, wód powierzchniowych oraz od granicy wewnętrznej ujęć wody</p> <p>– art. 77 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin.</p>	<p>Nieprzestrzeżenie zakazu stosowania środków ochrony roślin na terenie otwartym przy użyciu opryskiwaczy gdy prędkość wiatru przekracza 3 m/s, a miejsce stosowania środka ochrony roślin nie jest oddalone co najmniej o 5 m od krawędzi jezdni dróg publicznych, z wyłączeniem dróg publicznych zaliczanych do kategorii dróg gminnych oraz powiatowych, i co najmniej o 20 m od pasiek, plantacji roślin zielarskich, rezerwatów przyrody, parków narodowych, stanowisk roślin objętych ochroną gatunkową, wód powierzchniowych oraz od granicy wewnętrznej ujęć wody.</p>	<p>13. Stwierdzono zastosowanie środków ochrony roślin na terenie otwartym przy użyciu opryskiwaczy, gdy prędkość wiatru przekracza 3 m/s, a miejsce stosowania środka ochrony roślin nie jest oddalone co najmniej o 5 m od krawędzi jezdni dróg publicznych, z wyłączeniem dróg publicznych zaliczanych do kategorii dróg gminnych oraz powiatowych, i co najmniej o 20 m od pasiek, plantacji roślin zielarskich, rezerwatów przyrody, parków narodowych, stanowisk roślin objętych ochroną gatunkową, wód powierzchniowych oraz od granicy wewnętrznej ujęć wody.</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>	<p>3 pkt 5 pkt</p>

1) Ocena wagi stwierdzonej niezgodności według kryterium zasięgu, w odniesieniu do naruszenia nr:

- 1) 1, 3–6, 8 i 13:

- a) 3 pkt – ograniczony do gospodarstwa rolnego, jednakże mogący mieć skutki dla obszaru sąsiadującego z gospodarstwem,
  - b) 5 pkt – wykraczający poza gospodarstwo rolne;
- 2) 2:
- a) 1 pkt – ograniczony do gospodarstwa rolnego,
  - b) 3 pkt – ograniczony do gospodarstwa rolnego, jednakże mogący mieć skutki dla obszaru sąsiadującego z gospodarstwem;
- 3) 7 i 11:
- a) 1 pkt – ograniczony do gospodarstwa rolnego,
  - b) 3 pkt – ograniczony do gospodarstwa rolnego, jednakże mogący mieć skutki dla obszaru sąsiadującego z gospodarstwem,
  - c) 5 pkt – wykraczający poza gospodarstwo rolne;
- 4) 9 i 12:
- a) 3 pkt – ograniczony do gospodarstwa rolnego,
  - b) 5 pkt – wykraczający poza gospodarstwo rolne;
- 5) 10: 3 pkt – w każdym stwierdzonym przypadku.
- 2) Ocena wagi stwierdzonej niezgodności według kryterium dotkliwości, w zależności od reakcji środowiska na naruszenie, w odniesieniu do naruszenia nr:
- 1) 1:
- a) 1 pkt – negatywny efekt dla środowiska niewidoczny, lecz potencjalnie możliwy w nieokreślonym czasie,
  - b) 3 pkt – negatywny efekt dla środowiska niewidoczny, lecz bardzo prawdopodobny w kolejnym roku;
- 2) 2:
- a) 1 pkt – dopuszczalna dawka nawozu naturalnego została przekroczona nie więcej niż o 30 kg azotu całkowitego w danym roku kalendarzowym na 1 ha użytków rolnych,
  - b) 3 pkt – dopuszczalna dawka nawozu naturalnego została przekroczona więcej niż o 30 kg, lecz nie więcej niż o 60 kg azotu całkowitego w danym roku kalendarzowym na 1 ha użytków rolnych,
  - c) 5 pkt – dopuszczalna dawka nawozu naturalnego została przekroczona więcej niż o 60 kg azotu całkowitego w danym roku kalendarzowym na 1 ha użytków rolnych;
- 3) 3.1:
- a) 3 pkt – stwierdzono niedobór pojemności urządzeń nie większy niż 20%,
  - b) 5 pkt – stwierdzono niedobór pojemności urządzeń większy niż 20%;

- 4) 3.2 i 5:
  - a) 3 pkt – stwierdzono, że zbiorniki są przykryte nieszczelnymi pokrywami,
  - b) 5 pkt – stwierdzono, że zbiorniki nie są przykryte (zbiorniki otwarte) lub stwierdzono nieszczelnność zbiorników;
- 5) 4:
  - a) 3 pkt – stwierdzono nieszczelnność płyt,
  - b) 5 pkt – stwierdzono brak płyt;
- 6) 6–8.2:
  - a) 1 pkt – negatywny efekt dla środowiska niewidoczny, lecz potencjalnie możliwy w nieokreślonym czasie,
  - b) 3 pkt – negatywny efekt dla środowiska niewidoczny, lecz bardzo prawdopodobny w kolejnym roku kalendarzowym, lub potencjalnie możliwe zagrożenie dla życia ludzi lub zwierząt;
- 7) 8.3:
  - a) 3 pkt – negatywny efekt dla środowiska niewidoczny, lecz bardzo prawdopodobny w kolejnym roku kalendarzowym, lub potencjalnie możliwe zagrożenie dla życia ludzi lub zwierząt,
  - b) 5 pkt – negatywny efekt dla środowiska widoczny w tym samym roku kalendarzowym lub prawdopodobne zagrożenie dla zdrowia ludzi lub zwierząt;
- 8) 9.1: 5pkt – zastosowano środki ochrony roślin niedopuszczone do obrotu;
- 9) 9.2:
  - a) 3 pkt – zastosowano środki ochrony roślin na uprawy nieprzeznaczone do spożycia przez ludzi lub zwierzęta,
  - b) 5 pkt – zastosowano środki ochrony roślin na uprawy przeznaczone do spożycia przez ludzi lub zwierzęta;
- 10) 10.1:
  - a) 3 pkt – niekompletna ewidencja stosowania środków ochrony roślin,
  - b) 5 pkt – brak ewidencji stosowania środków ochrony roślin;
- 11) 10.2: 5 pkt – stwierdzono przechowywanie ewidencji krócej niż 2 lata od dnia wykonania ostatniego zabiegu;
- 12) 11:
  - a) 1 pkt – brak aktualnego zaświadczenia o odbyciu szkolenia, ale osoba wykonująca zabiegi w przeszłości była przeszkolona,
  - b) 3 pkt – brak zaświadczenia o odbyciu szkolenia;
- 13) 12: 5 pkt – zastosowano środki ochrony roślin sprzętem nieposiadającym aktualnego badania technicznego;
- 14) 13:
  - a) 3 pkt – negatywny efekt dla środowiska niewidoczny, lecz bardzo prawdopodobny w kolejnym roku,
  - b) 5 pkt – negatywny efekt dla środowiska widoczny w tym samym roku.

- 3) Ocena wagi stwierdzonej niezgodności według kryterium trwałości, w odniesieniu do naruszenia nr:
- 1) 1 i 11:
    - a) 1 pkt – odwracalna krótkotrwała,
    - b) 3 pkt – odwracalna długotrwała;
  - 2) 2-8:
    - a) 3 pkt – odwracalna krótkotrwała, bez konieczności podejmowania działań naprawczych lub podejmowane działania naprawcze nie wymagają dużych nakładów pracy,
    - b) 5 pkt – odwracalna długotrwała, a wymagane działania naprawcze wiążą się ze znacznymi nakładami pracy;
  - 3) 9.1 - 5 pkt – nieodwracalna;
  - 4) 9.2 i 10:
    - a) 1 pkt – odwracalna krótkotrwała,
    - b) 3 pkt – odwracalna długotrwała,
    - c) 5 pkt – nieodwracalna;
  - 5) 12 i 13:
    - a) 3 pkt – odwracalna długotrwała,
    - b) 5 pkt – nieodwracalna.

Tabela II. Wyrażona w procentach wielkość zmniejszenia płatności rolnośrodowiskowej w zależności od liczby punktów przypisanych stwierdzonym niezgodnościom¹⁾

SUMA PUNKTÓW	% ZMNIEJSZENIA
3	1
5	1
7	3
9	3
11	3

13	5
15	5

1) W zależności od liczby punktów przypisanych stwierdzonej niezgodności dokonuje się zmniejszenia lub wykluczenia płatności rolnośrodowiskowej.

Tabela III. Wyrażona w procentach wielkość zmniejszenia płatności rolnośrodowiskowej w zależności od liczby punktów przypisanych stwierdzonym niezgodnościom celowym¹⁾

SUMA PUNKTÓW	% ZMNIEJSZENIA
3	15
5	15
7	20
9	20
11	20
13	25
15	25-100 ²⁾

1) W zależności od liczby punktów przypisanych stwierdzonej niezgodności dokonuje się zmniejszenia lub wykluczenia płatności rolnośrodowiskowej.

2) Na podstawie oceny zawartej w raporcie z czynności kontrolnych wyrażoną w procentach wielkość zmniejszenia płatności rolnośrodowiskowej można zwiększyć do 100% zgodnie z przepisami art. 72 ust. 1 rozporządzenia nr 1122/2009.

Tabela IV.

INNE ODPOWIEDNIE WYMOGI OBOWIĄZKOWE	
1	<p>Utrzymanie czystości i porządku na obszarze gospodarstwa rolnego przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wyposażenie nieruchomości w pojemniki służące do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywanie tych pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, 2) przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych; przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej nie jest obowiązkowe, jeżeli nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków spełniającą wymagania określone w przepisach odrębnych <p>– art. 5 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r. poz. 391, z późn. zm.)</p>
2	<p>Zakaz:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów zasobów, tworów i składników przyrody w parkach narodowych oraz rezerwach przyrody, 2) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego w parkach narodowych oraz rezerwach przyrody,

	<p>3) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu w parkach narodowych oraz rezerwach przyrody – art. 15 ust. 1 pkt 6, 19 i 22 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody</p>
3	<p>zakaz:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwszostormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświszkowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych w parkach krajobrazowych, 2) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie o szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej <p>– jeżeli został wprowadzony na terenie danego parku krajobrazowego - art. 17 ust. 1 pkt 5 i 7 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody</p>

WYMOGI DLA POSZCZEGÓLNYCH PAKIETÓW I ICH WARIANTÓW

I. Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone

- 1) przestrzeganie prawidłowego doboru i następstwa roślin uprawianych w plonie głównym, przy zastosowaniu co najmniej trzech gatunków roślin, każdego z innej grupy roślin, z wyłączeniem roślin wieloletnich;
- 2) opracowanie co roku planu nawozowego na podstawie bilansu azotu oraz aktualnej chemicznej analizy gleby, z określeniem zawartości P, K, Mg i potrzeb wapnowania gleby, oraz realizacja tego planu;
- 3) koszenie w terminie do dnia 31 lipca lub wypasanie w okresie wegetacyjnym na trwałych użytkach zielonych oraz usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn, ze względu na które dotrzymanie dwutygodniowego terminu nie było możliwe;
- 4) w przypadku równoczesnej realizacji na tych samych gruntach rolnych:
  - a) pakietu 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone – koszenie w odpowiednim terminie określonym w części III. Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone,
  - b) pakietu 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 lub pakietu 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 – koszenie w odpowiednim terminie określonym w części IV. Pakiet 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 i Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000;
- 5) nieprzekraczanie maksymalnej dawki azotu pochodzącego z nawozów naturalnych, kompostów i nawozów mineralnych wynoszącej:
150 kg/ha na gruntach ornych,
120 kg/ha na trwałych użytkach zielonych
– lecz nie więcej niż maksymalna dawka azotu takiego pochodzenia, określona w programie działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na obszarze szczególnie narażonym, na którym jest położone, chociażby w części, gospodarstwo rolne rolnika, pomniejszona o 10% na gruntach ornych i 40% na trwałych użytkach zielonych;
- 6) niestosowanie osadów ściekowych.

II. Pakiet 2. Rolnictwo ekologiczne

1. Wymogi dla wszystkich wariantów:

- 1) przeznaczenie plonu na pasze, do bezpośredniego spożycia przez ludzi, do przetwórstwa, do kompostowania lub przekazanie do innych gospodarstw rolnych;
- 2) prowadzenie produkcji rolnej zgodnie z najlepszą wiedzą i kulturą rolną, przy zachowaniu należytej dbałości o stan fitosanitarny roślin i ochronę gleby.

2. Wymogi dodatkowe dla wariantu 2.3. Trwałe użytki zielone (dla których zakończono okres przestawiania) i wariantu 2.4. Trwałe użytki zielone (w okresie przestawiania):

- 1) koszenie do dnia 31 lipca lub wypasanie w okresie wegetacyjnym na trwałych użytkach zielonych oraz usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn, ze względu na które dotrzymanie dwutygodniowego terminu nie było możliwe;
- 2) w przypadku równoczesnej realizacji na tych samych gruntach rolnych:
pakietu 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone – koszenie w odpowiednim terminie określonym w części III. Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone,
pakietu 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 lub pakietu 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 – koszenie w odpowiednim terminie określonym w części IV. Pakiet 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 i Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000.

III. Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone

1. Wymogi dla pakietu:

- 1) zakaz wapnowania, chyba że wapnowanie nie wpłynie negatywnie na środowisko i na realizację celu pakietu;
- 2) zakaz nawożenia azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne, a na innych obszarach nieprzekraczanie maksymalnej dawki azotu wynoszącej 60 kg/ha w danym roku, lecz nie więcej niż maksymalna dawka azotu, określona w programie działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł

rolniczych na obszarze szczególnie narażonym, na którym jest położone, chociażby w części, gospodarstwo rolne rolnika, pomniejszona o 40%;

- 3) zakaz przeorywania, wałowania, podsiewu;
- 4) zakaz włókania w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 1 września;
- 5) zakaz stosowania ścieków i osadów ściekowych;
- 6) zakaz stosowania środków ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia uciążliwych chwastów z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych);
- 7) zakaz budowy i rozbudowy urządzeń melioracji wodnych szczegółowych tworzących system melioracji wodnych, z wyjątkiem urządzeń mających na celu utrzymanie lub poprawę wartości przyrodniczej (nie dotyczy bieżącej konserwacji).

2. Wymogi dodatkowe dla pakietu w przypadku użytkowania kośnego trwałych użytków zielonych:

- 1) koszenie w terminie od dnia 1 czerwca do dnia 30 września, nie więcej niż dwa pokosy w roku; wysokość koszenia 5–15 cm;
- 2) pozostawienie 5–10% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej części tej działki;
- 3) usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany;
- 4) zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka koszonej powierzchni trwałych użytków zielonych.

3. Wymogi dodatkowe dla pakietu w przypadku użytkowania pastwiskowego trwałych użytków zielonych:

- 1) wypasanie w sezonie pastwiskowym trwającym od dnia 1 maja do dnia 15 października – na obszarach poniżej 300 m n.p.m. oraz od dnia 20 maja do dnia 1 października – na obszarach powyżej 300 m n.p.m., przy obsadzie zwierząt wynoszącej 0,5–1 DJP/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 5t/ha (10 DJP/ha), przy czym wypasanie na terenach zalewowych rozpoczyna się nie wcześniej niż w terminie 2 tygodni po ustąpieniu wód, z wyłączeniem wypasania koników polskich i koni huculskich, które jest dopuszczalne przez cały

rok przy obsadzie zwierząt wynoszącej nie więcej niż 0,5 DJP/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 5t/ha (10 DJP/ha);

2) niewykaszenie niedojadów poza okresem od dnia 1 sierpnia do dnia 30 września.

4. Wymogi dodatkowe dla pakietu w przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego trwałych użytków zielonych:

- 1) koszenie w terminie od dnia 1 czerwca do dnia 30 września, nie więcej niż dwa pokosy w roku; wysokość koszenia 5–15 cm;
- 2) pozostawienie 5–10% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej części tej działki;
- 3) usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany;
- 4) zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka koszonej powierzchni trwałych użytków zielonych;
- 5) wypasanie w sezonie pastwiskowym trwającym od dnia 1 maja do dnia 15 października – na obszarach poniżej 300 m n.p.m. oraz od dnia 20 maja do dnia 1 października – na obszarach powyżej 300 m n.p.m., przy obsadzie zwierząt wynoszącej nie więcej niż 0,3 DJP/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 5t/ha (10 DJP/ha), przy czym wypasanie na terenach zalewowych rozpoczyna się nie wcześniej niż w terminie 2 tygodni po ustąpieniu wód, z wyłączeniem wypasania koników polskich i koni huculskich, które jest dopuszczalne przez cały rok przy obsadzie zwierząt wynoszącej nie więcej niż 0,3 DJP/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 5t/ha (10 DJP/ha);
- 6) niewykaszenie niedojadów poza okresem od dnia 1 sierpnia do dnia 30 września.

IV. Pakiet 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 i Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

1. Wymogi dla pakietu:

- 1) zakaz przeorywania, wałowania i podsiewu;
- 2) zakaz włókania w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 1 września;
- 3) zakaz stosowania ścieków i osadów ściekowych;

- 4) zakaz budowy i rozbudowy urządzeń melioracji wodnych szczegółowych tworzących system melioracji wodnych, z wyłączeniem urządzeń mających na celu utrzymanie lub poprawę wartości przyrodniczej (nie dotyczy bieżącej konserwacji);
- 5) niestosowanie środków ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia uciążliwych chwastów z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych), po uzgodnieniu z podmiotem, o którym mowa w § 2 ust. 2.

2. Wymogi dodatkowe dla wariantu 4.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków i wariantu 5.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków:

- 1) zakaz wapnowania, chyba że wapnowanie nie wpłynie negatywnie na realizację celu pakietu;
- 2) zakaz nawożenia, przy czym na obszarach innych niż obszary nawożone przez namuły rzeczne dopuszcza się nawożenie azotem i nieprzekraczanie maksymalnej dawki azotu wynoszącej 60 kg/ha w danym roku, lecz nie więcej niż maksymalna dawka azotu, określona w programie działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na obszarze szczególnie narażonym, na którym jest położone, chociażby w części, gospodarstwo rolne rolnika, pomniejszona o 40%;
- 3) niestosowanie jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do dnia 1 sierpnia;
- 4) w przypadku użytkowania:
  - a) kośnego trwałych użytków zielonych:
    - koszenie w terminie od dnia 1 sierpnia do dnia 30 września; wysokość koszenia 5–15 cm,
    - pozostawienie 5–10% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, a w przypadku występowania wodniczki *Acrocephalus paludicola* – 30–50%, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej części tej działki,
    - usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany,

- zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka koszonej powierzchni trwałych użytków zielonych,
- b) pastwiskowego trwałych użytków zielonych:
- wypasanie w sezonie pastwiskowym trwającym od dnia 1 maja do dnia 15 października – na obszarach poniżej 300 m n.p.m. oraz od dnia 20 maja do dnia 1 października – na obszarach powyżej 300 m n.p.m., przy obsadzie zwierząt wynoszącej nie więcej niż 0,5 DJP/ha w okresie do dnia 20 lipca, a od dnia 20 lipca wynoszącej 0,5–1 DJP/ha, i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 5t/ha (10 DJP/ha), przy czym wypasanie na terenach zalewowych rozpoczyna się nie wcześniej niż w terminie 2 tygodni po ustąpieniu wód, z wyłączeniem wypasania koników polskich i koni huculskich, które jest dopuszczalne przez cały rok przy obsadzie zwierząt wynoszącej nie więcej niż 0,5 DJP/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 5t/ha (10 DJP/ha),
  - niewykasanie niedojadów poza okresem od dnia 1 sierpnia do dnia 30 września,
- c) kośno-pastwiskowego trwałych użytków zielonych:
- koszenie w terminie od dnia 1 sierpnia do dnia 30 września; wysokość koszenia 5–15 cm,
  - pozostawienie 5–10% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, a w przypadku występowania wodniczki *Acrocephalus paludicola* – 30–50%, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej części tej działki,
  - usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany,
  - zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka koszonej powierzchni trwałych użytków zielonych,
  - wypasanie w sezonie pastwiskowym trwającym od dnia 1 maja do dnia 15 października – na obszarach poniżej 300 m n.p.m. oraz od dnia 20 maja do dnia 1 października – na obszarach powyżej 300 m n.p.m., przy obsadzie zwierząt wynoszącej nie więcej niż 0,2 DJP/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 5t/ha (10 DJP/ha), przy czym wypasanie na

terenach zalewowych rozpoczyna się nie wcześniej niż w terminie 2 tygodni po ustąpieniu wód, z wyłączeniem wypasania koników polskich i koni huculskich, które jest dopuszczalne przez cały rok przy obsadzie zwierząt wynoszącej nie więcej niż 0,2 DJP/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 5t/ha (10 DJP/ha),

- niewykaszenie niedojadów poza okresem od dnia 1 sierpnia do dnia 30 września.

3. Wymogi dodatkowe dla wariantu 4.2. Mechowiska i wariantu 5.2. Mechowiska:

- 1) koszenie w terminie od dnia 15 lipca do dnia 30 września w sposób nieniszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej; wysokość koszenia 5–15 cm;
- 2) stosowanie jednego z następujących schematów koszenia działek rolnych przez cały okres realizacji wariantu:
  - a) pozostawienie 50% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej części tej działki niż w poprzednim roku, albo
  - b) pozostawienie całej powierzchni działki rolnej nieskoszonej na przemian z koszeniem w kolejnym roku całej jej powierzchni, albo
  - c) pozostawienie 50% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, na przemian z koszeniem w kolejnym roku całej jej powierzchni, przy czym pozostawienie w danym roku 50% powierzchni działki rolnej nieskoszonej powinno dotyczyć innej części tej działki niż dwa lata wcześniej;
- 3) usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany;
- 4) zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka koszonej powierzchni trwałych użytków zielonych;
- 5) zakaz wypasania;
- 6) zakaz nawożenia.

4. Wymogi dodatkowe dla wariantu 4.3. Szuwary wielkoturzykowe i wariantu 5.3.

Szuwary wielkoturzykowe:

- 1) koszenie w terminie od dnia 15 lipca do dnia 30 września w sposób nieniszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej; wysokość koszenia 5–15 cm;

- 2) koszenie 20% powierzchni działki rolnej, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej części tej działki; raz na pięć lat dopuszcza się koszenie całej powierzchni;
- 3) usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany;
- 4) zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka koszonej powierzchni trwałych użytków zielonych;
- 5) dopuszcza się wypasanie przy obsadzie zwierząt wynoszącej nie więcej niż 0,2 DJP/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 2,5 t/ha (5DJP/ha) do dnia 15 października, a na terenach zalewowych dodatkowo nie wcześniej niż w terminie 2 tygodni po ustąpieniu wód;
- 6) zakaz nawożenia.

5. Wymogi dodatkowe dla wariantu 4.4. Łąki trzęślicowe i selernicowe i wariantu

5.4. Łąki trzęślicowe i selernicowe:

- 1) koszenie w terminie od dnia 15 września do dnia 30 października w sposób nieniszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej; wysokość koszenia 5–15 cm;
- 2) pozostawienie 50% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej części tej działki; raz na dwa lata dopuszcza się koszenie całej powierzchni;
- 3) usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany;
- 4) zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka koszonej powierzchni trwałych użytków zielonych;
- 5) zakaz wypasania;
- 6) zakaz nawożenia.

6. Wymogi dodatkowe dla wariantu 4.5. Murawy ciepłolubne i wariantu 5.5.

Murawy ciepłolubne w przypadku użytkowania:

- 1) kośnego trwałych użytków zielonych:
  - a) koszenie w terminie od dnia 15 lipca do dnia 30 września w sposób nieniszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej, nie więcej niż jeden pokos w roku; wysokość koszenia do 10 cm,

- b) pozostawienie 15–20% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej części tej działki,
  - c) usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany,
  - d) zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka powierzchni koszonej trwałych użytków zielonych,
  - e) zakaz nawożenia;
- 2) pastwiskowego trwałych użytków zielonych:
- a) wypasanie w sezonie pastwiskowym trwającym od dnia 1 maja do dnia 15 października – na obszarach poniżej 300 m n. p. m. oraz od dnia 20 maja do dnia 1 października – na obszarach powyżej 300 m n.p.m., przy obsadzie zwierząt 0,4–0,6 DJP/ha, przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 5 DJP ha (2,5 t/ha),
  - b) zakaz nawożenia,
  - c) dopuszcza się koszenie w terminie od dnia 15 lipca do dnia 30 września w sposób nieniszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej, nie więcej niż jeden pokos w roku; wysokość koszenia do 10 cm,
  - d) pozostawienie 15–20% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej części tej działki,
  - e) usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany,
  - f) zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka powierzchni koszonej trwałych użytków zielonych.

7. Wymogi dodatkowe dla wariantu 4.6. Półnaturalne łąki wilgotne i wariantu 5.6. Półnaturalne łąki wilgotne oraz dla wariantu 4.7. Półnaturalne łąki świeże i wariantu 5.7. Półnaturalne łąki świeże:

- 1) koszenie w terminie od dnia 15 czerwca do dnia 30 września w sposób nieniszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej, nie więcej niż dwa pokosy w roku; wysokość koszenia 5–15 cm;
- 2) pozostawienie 5–10% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej części tej działki;

- 3) usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany;
- 4) zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka powierzchni koszonej trwałych użytków zielonych;
- 5) dopuszcza się wypasanie wolne lub kwaterowe przy obsadzie zwierząt wynoszącej nie więcej niż 1 DJP/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 5t/ha (10 DJP/ha) od dnia 21 lipca do dnia 15 października, a na terenach zalewowych dodatkowo nie wcześniej niż w terminie 2 tygodni po ustąpieniu wód;
- 6) zakaz nawożenia, przy czym dopuszcza się nawożenie azotem i nieprzekraczanie maksymalnej dawki azotu wynoszącej 60 kg/ha w danym roku, lecz nie więcej niż maksymalna dawka azotu, określona w programie działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na obszarze szczególnie narażonym, na którym położone jest, chociażby w części, gospodarstwo rolne rolnika, pomniejszona o 40%.

8. Wymogi dodatkowe dla wariantu 4.8. Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe oraz wariantu 5.8. Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe:

- 1) wypasanie w sezonie pastwiskowym trwającym od dnia 1 maja do dnia 15 października – na obszarach poniżej 300 m n.p.m. oraz od dnia 20 maja do dnia 1 października – na obszarach powyżej 300 m n.p.m., przy obsadzie zwierząt wynoszącej 0,4–0,6 DJP/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 2,5 t/ha (5 DJP/ha), przy czym wypasanie na terenach zalewowych rozpoczyna się nie wcześniej niż w terminie 2 tygodni po ustąpieniu wód;
- 2) zakaz nawożenia.

9. Wymogi dodatkowe dla wariantu 4.9. Słonorośla oraz wariantu 5.9. Słonorośla:

- 1) w przypadku użytkowania pastwiskowego trwałych użytków zielonych:
  - a) wypasanie w sezonie pastwiskowym od dnia 1 maja do dnia 15 października - na obszarach poniżej 300 m n.p.m. oraz od dnia 20 maja do dnia 1 października – na obszarach powyżej 300 m n.p.m., przy obsadzie zwierząt wynoszącej 0,5–1 DJP/ha, przy czym wypasanie na terenach zalewowych rozpoczyna się nie wcześniej niż w terminie 2 tygodni po ustąpieniu wód,

- b) w sytuacji licznego występowania trzciny wypasanie kwaterowe, które powinno zaczynać się od kwater z dużym udziałem trzciny i stopniowo przechodzić na typowe słonawy;
- 2) w przypadku użytkowania kośnego trwałych użytków zielonych:
- a) koszenie w terminie od dnia 1 lipca do dnia 31 października w sposób nieniszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej, nie więcej niż jeden pokos w roku; wysokość koszenia 5–15 cm,
  - b) dopuszcza się pozostawienie runa bez skoszenia raz na 5 lat,
  - c) usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany,
  - d) zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz powierzchni koszonej trwałych użytków zielonych;
- 3) w przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego trwałych użytków zielonych:
- a) wypasanie w sezonie pastwiskowym od dnia 1 maja do dnia 15 października – na obszarach poniżej 300 m n.p.m. oraz od dnia 20 maja do dnia 1 października – na obszarach powyżej 300 m n.p.m., przy obsadzie zwierząt wynoszącej 0,5–1 DJP/ha, przy czym wypasanie na terenach zalewowych rozpoczyna się nie wcześniej niż w terminie 2 tygodni po ustąpieniu wód,
  - b) w sytuacji licznego występowania trzciny wypasanie kwaterowe, które powinno zaczynać się od kwater z dużym udziałem trzciny i stopniowo przechodzić na typowe słonawy,
  - c) koszenie w terminie od dnia 1 lipca do dnia 31 października w sposób nieniszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej, nie więcej niż jeden pokos w roku; wysokość koszenia 5–15 cm,
  - d) dopuszcza się pozostawienie runa bez skoszenia raz na 5 lat,
  - e) usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie, niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany,
  - f) zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz powierzchni koszonej trwałych użytków zielonych;

4) zakaz nawożenia.

10. Wymogi dodatkowe dla wariantu 4.10. Użytki przyrodnicze i wariantu 5.10.

Użytki przyrodnicze:

- 1) zachowanie użytków przyrodniczych w stanie niepogorszonym;
- 2) usuwanie odpadów;
- 3) dokonywanie zabiegów pielęgnacyjnych mających na celu ochronę użytku przyrodniczego;
- 4) zakaz nawożenia;
- 5) zakaz odwadniania i wydobywania torfu - w przypadku torfowisk;
- 6) zakaz wydobywania piasku i zalesiania - w przypadku muraw napiaskowych;
- 7) zakaz usuwania kęp i odwadniania - w przypadku szuwarów kępowych;
- 8) wykaszanie w terminie do dnia 31 października albo niewykaszenie w przypadkach określonych w planie działalności rolnośrodowiskowej.

V. Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie.

1. Wymogi dla wariantu 6.1. Produkcja towarowa lokalnych odmian roślin uprawnych:

- 1) uprawa roślin warzywnych z kwalifikowanego materiału siewnego odmian regionalnych zarejestrowanych w krajowym rejestrze lub uprawa roślin odmian dla zachowania bioróżnorodności roślin rolniczych zarejestrowanych w krajowym rejestrze:
  - a) w pierwszym i czwartym roku realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego, a w drugim, trzecim i piątym roku realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego – z materiału siewnego uzyskanego ze zbioru z poprzedniego roku,
  - b) w przypadku zmiany uprawianej odmiany roślin lub
- 2) uprawa gatunków roślin wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

2. Wymogi dla wariantu 6.2. Produkcja nasienna towarowa lokalnych odmian roślin uprawnych:

- 1) wytwarzanie materiału siewnego roślin warzywnych odmian regionalnych zarejestrowanych w krajowym rejestrze lub roślin odmian dla zachowania bioróżnorodności roślin rolniczych zarejestrowanych w krajowym rejestrze zgodnie z przepisami o nasiennictwie lub

- 2) wytwarzanie materiału siewnego gatunków roślin wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia, spełniającego następujące wymagania jakościowe w zakresie minimalnej czystości analitycznej, maksymalnej zawartości nasion innych gatunków oraz minimalnej zdolności kiełkowania:

Tabela I. Wymagania jakościowe dla nasion lokalnych odmian zbóż

Lp.	Gatunki	Minimalna czystość analityczna (nasiona czyste)	Maksymalna zawartość nasion innych gatunków (nasiona innych gatunków roślin)	Minimalna zdolność kiełkowania (siewki normalne + nasiona twarde)
		% wagowy	szt./500g	% liczbowy
1	2	3	4	5
1	Triticum dicoccum Pszenica płaskurka	98	60 ¹⁾	85
2	Triticum monococcum Pszenica samopsza	98	60 ^{1) 2)}	85
3	Panicum miliaceum Proso	97	400 ¹⁾	80
4	Avena strigosa Owies szorstki	98	10 ^{1) 2)}	85
5	Secale cereale var. multicaule Krzyca	98	60	85

¹⁾ Niedopuszczalna obecność nasion owsa głuchego (*Avena fatua*) i owsa płonnego (*Avena sterilis*).

²⁾ Wielkość próby do badań wynosi 1.000 g.

Tabela II. Wymagania jakościowe dla nasion pozostałych lokalnych odmian roślin uprawnych

Lp.	Gatunki	Minimalna czystość	Maksymalna zawartość nasion	Minimalna zdolność kiełkowania
-----	---------	--------------------	-----------------------------	--------------------------------

		analityczna (nasiona czyste)	innych gatunków (nasiona innych gatunków roślin)	(siewki normalne i nasiona twarde)
		% wagowy		% liczbowy
1	2	3	4	5
1	Camelina sativa Lnicznik siewny	98	0,3	80
2	Lotus uliginosus ¹⁾²⁾ Komonica błotna	75	1,8 ¹⁾	75 ²⁾
3	Melilotus alba Medik ¹⁾³⁾ Nostrzyk biały	96	2,5 ¹⁾	80 ³⁾
4	Lactuca sativa var. angustana Sałata łodygowa (szparagowa, głąbiki krakowskie)	95	0,5	75
5	Lathyrus sativus Łędwian siewny	98	1,5	80
6	Lens culinaris Soczewica jadalna	98	1,5	80
7	Pastinaca sativa Pasternak	97	0,5	70

¹⁾ Niedopuszczalna obecność nasion kianiaki (Cuscuta).

²⁾ Do 40% nasion twardych uznaje się za zdolne do kiełkowania.

³⁾ Do 30% nasion twardych uznaje się za zdolne do kiełkowania.

3. Wymogi dla wariantu 6.3. Produkcja nasienna na zlecenie banku genów – rozmnażanie materiału siewnego roślin lub utrzymanie drzew owocowych zgodnie z umową, o której mowa w § 24 ust. 1 pkt 2, w tym prowadzenie dokumentacji uprawy, udostępnianie jej jednostce koordynującej lub realizującej zadania w zakresie ochrony zasobów genetycznych i przekazywanie tej jednostce wytworzonego materiału siewnego o wymaganej jakości.

4. Wymogi dla wariantu 6.4. Sady tradycyjne:

- 1) możliwość uzupełnienia sadu do 40% obsady wszystkich drzew, co najmniej o trzy gatunki lub odmiany drzew wymienione w załączniku nr 4 do rozporządzenia, lub odmiany drzew tradycyjnie uprawianych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed 1950 r. (powiększenie wymaga zwiększenia liczby odmian lub gatunków); obowiązek rozmnażania drzew na silnie rosnących podkładkach oraz prowadzenie ich jako wysokopienne drzewa o minimalnej wysokości pnia 1,20 m, w rozstawie nie mniejszej niż 4 x 6 m i nie większej niż 10 x 10 m;
- 2) wykonywanie podstawowych zabiegów pielęgnacyjnych, takich jak: cięcie sanitarne drzew i prześwietlające nadmiernie zagęszczone korony, usuwanie odrostów i samosiewów, bielenie pni starych drzew i zabezpieczanie pni młodych drzew przed ogryzaniem przez gryzonie, utrzymanie ogólnego porządku w sadzie;
- 3) koszenie i usuwanie trawy lub wypasanie.

VI. Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie.

1. Wymogi dla wariantu 7.3. Zachowanie lokalnych ras owiec – liczba maciorek przypadających na tryka nie może przekraczać 30 sztuk.

VII. Pakiet 8. Ochrona gleb i wód.

1. Wymogi dla pakietu – zakaz uprawy w międzyplonie lub wsiewce poplonowej roślin, do których uprawy może zostać przyznana specjalna płatność obszarowa do powierzchni upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych, jeżeli w plonie głównym uprawiana była ta sama roślina.

2. Wymogi dla wariantu 8.1. Wsiewki poplonowe:

- 1) wsiewanie roślin jako wsiewki poplonowej w rosnące rośliny ozime lub razem z siewem roślin jarych i utrzymanie ich przez okres zimy;
- 2) sprzątnięcie słomy po żniwach;
- 3) niewznawianie zabiegów agrotechnicznych przed dniem 1 marca;
- 4) przyoranie biomasy wsiewki poplonowej, z wyłączeniem uprawy gleby w systemie bezorkowym;
- 5) niestosowanie ścieków i osadów ściekowych na wsiewkę poplonową.

3. Wymogi dla wariantu 8.2. Międzyplon ozimy:

- 1) wykonanie po zbiorze plonu głównego siewu roślin ozimych jako międzyplonu ozimego do dnia 30 września;
- 2) niestosowanie pod międzyplon ozimy innych nawozów niż naturalne, przy czym jest dopuszczalne stosowanie wapna, jeżeli nie wpłynie to negatywnie na realizację celu pakietu;
- 3) niestosowanie ścieków i osadów ściekowych na międzyplon ozimy;
- 4) przyoranie biomasy międzyplonu ozimego, z wyłączeniem uprawy gleby w systemie bezorkowym;
- 5) zakaz spasanania międzyplonu ozimego poza okresem wiosny;
- 6) niewznawianie zabiegów agrotechnicznych przed dniem 1 marca;
- 7) zakaz uprawy w plonie głównym rośliny, która była uprawiana w międzyplonie ozimym, lub formy jarej takiej rośliny;
- 8) w przypadku uprawy międzyplonu ozimego w międzyrzędziach chmielnika, powierzchnia uprawy tego międzyplonu powinna stanowić około 67% łącznej powierzchni plantacji chmielu.

4. Wymogi dla wariantu 8.3. Międzyplon ścierniskowy:

- 1) wykonanie po zbiorze plonu głównego siewu roślin jarych jako międzyplonu ścierniskowego do dnia 30 września;
- 2) niestosowanie pod międzyplon ścierniskowy innych nawozów niż naturalne, przy czym jest dopuszczalne stosowanie wapna, jeżeli nie wpłynie to negatywnie na realizację celu pakietu;
- 3) niestosowanie ścieków i osadów ściekowych na międzyplon ścierniskowy;
- 4) przyoranie biomasy międzyplonu ścierniskowego, z wyjątkiem uprawy gleby w systemie bezorkowym;
- 5) możliwość spasanania biomasy międzyplonu ścierniskowego w okresie jesieni;
- 6) niewznawianie zabiegów agrotechnicznych przed dniem 1 marca;
- 7) zakaz uprawy w plonie głównym rośliny, która była uprawiana w międzyplonie ścierniskowym;
- 8) w przypadku uprawy międzyplonu ścierniskowego w międzyrzędziach chmielnika, powierzchnia uprawy tego międzyplonu powinna stanowić około 67% łącznej powierzchni plantacji chmielu.

VIII. Pakiet 9. Strefy buforowe.

- 1) utrzymanie miedzy śródpolnej o szerokości:

- a) około 2 metrów – w przypadku wariantu 9.3,
  - b) około 5 metrów – w przypadku wariantu 9.4;
- 2) wykaszanie raz w roku lub co 2 lata, nie później niż do dnia 30 września, przy zachowaniu istniejących drzew i krzewów; w przypadku żywopłotów – pielęgnacja;
- 3) zakaz stosowania nawozów i środków ochrony roślin.

Załącznik nr 4

WYKAZ GATUNKÓW ROŚLIN, GATUNKÓW PTAKÓW, JEDNOSTEK FITOSOCJOLOGICZNYCH I SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ RAS ZWIERZĄT,
OBJĘTYCH PŁATNOŚCIĄ ROLNOŚRODOWISKOWĄ

1. Pakiet 2. Rolnictwo ekologiczne obejmuje następujące uprawy:

Lp.	Wariant lub nazwa polska rośliny uprawnej	Nazwa łacińska gatunku	Klasyfikacja dla potrzeb upraw w rolnictwie ekologicznym: R – uprawy rolnicze, W – uprawy warzywne, Z – uprawy roślin zielarskich	Klasyfikacja roślin dla potrzeb sprawozdawczości: UR – uprawy roczne, UD – uprawy dwuletnie, UW – uprawy wieloletnie, P – pozostałe
	Wariant 2.1. uprawy rolnicze (dla których zakończono okres przestawiania) i wariant 2.2. uprawy rolnicze (w okresie przestawiania)			
1	barbula szara	<i>Caryopteris incana</i>	R*	UW
2	bobik	<i>Vicia faba</i> L.	R	UR
3	bodziszek iberyjski	<i>Geranium ibericum</i> Fisch. et Mey	R*	UW
4	bodziszek leśny	<i>Geranium sylvaticum</i> L.	R*	UW
5	brukiew pastewna	<i>Brassica napus</i> var. <i>napobrassica</i>	R	UR
6	burak cukrowy	<i>Beta vulgaris</i> ssp. <i>vulgaris</i> , convar. <i>crassa</i> var. <i>altissima</i>	R	UR
7	burak pastewny	<i>Beta vulgaris</i> ssp. <i>vulgaris</i> , convar. <i>crassa</i> var. <i>crassa</i>	R	UR
8	chaber bławatek	<i>Centaurea cyanus</i> L.	R*	UR
9	chaber driakiewnik	<i>Centaurea scabiosa</i> L.	R*	UW
10	chaber górski	<i>Centaurea montana</i> L.	R*	UW

11	chaber nadreński	<i>Centaurea rhenana</i> Bor.	R*	UD
12	chaber wielkogłówkowy	<i>Centaurea macrocephala</i> L.	R*	UW
13	chmiel	<i>Humulus lupulus</i> L.	R	UW
14	czosnek cuchnący	<i>Allium odorum</i> L.	R*	UW
15	dalia zmienna	<i>Dahlia hybrida</i> Hort.	R*	UR
16	dynia oleista	<i>Cucurbita pepo</i> convar. <i>styriaca</i> Grebensc.	R	UR
17	dynia pastewna	<i>Cucurbita pepo</i> convar. <i>Pepo</i>	R	UR
18	dzielżan jesienny	<i>Helenium autumnale</i> L.	R*	UW
19	dzięgiel leśny	<i>Angelica silvestris</i> L.	R*	UW
20	dzwonek ogrodowy	<i>Campanula medium</i> L.	R*	UD
21	esparceta siewna	<i>Onobrychis vicifolia</i> Scop.	R	UW
22	facelia błękitna	<i>Phacelia tanacetifolia</i> Benth.	R	UR
23	gorczyca biała	<i>Sinapis alba</i> L.	R	UR
24	gorczyca czarna	<i>Brassica nigra</i> (L.) Koch.	R	UR
25	gorczyca sarepska	<i>Brassica juncea</i> (L.) Czern.	R	UR
26	groch siewny	<i>Pisum sativum</i> L.	R	UR
27	grozdek leśny	<i>Lathyrus silvester</i> L.	R*	UW
28	gryka zwiyczajna	<i>Fagopyrum esculentum</i> Moench	R	UR
29	inne gatunki pszenic		R	UR
30	jasnota biała	<i>Lamium album</i> L.	R*	UW
31	jęczmień jary	<i>Hordeum vulgare</i> L.	R	UR
32	jęczmień ozimy	<i>Hordeum vulgare</i> L.	R	UR
33	jęczyzka pomarańczowa	<i>Ligularia dentata</i> (A. Gray) H. Hara	R*	UW
34	kapusta pastewna	<i>Brassica oleracea</i> convar. <i>acephala</i>	R	UR
35	komonica zwiyczajna	<i>Lotus corniculatus</i> L.	R	UW
36	komonica błotna	<i>Lotus uliginosus</i> Schkuhr.	R	UW
37	koniczyna biała	<i>Trifolium repens</i> L.	R	UW
38	koniczyna białoróżowa	<i>Trifolium hybridum</i> L.	R	UW
39	koniczyna czerwona	<i>Trifolium pratense</i> L.	R	UW
40	koniczyna egipska (aleksandryjska)	<i>Trifolium alexandrinum</i> L.	R	UW

41	koniczyna egipska (aleksandryjska)	Trifolium alexandrinum L.	R	UR
42	koniczyna krwistoczerwona	Trifolium incarnatum L.	R	UR
43	koniczyna perska	Trifolium resupinatum L.	R	UR
44	kwawnica pospolita	Lythrum salicaria L.	R*	UW
45	krwiściąg mniejszy	Sanguisorba minor Scop.	R*	UW
46	kuklik zwisty	Geum rivale L.	R*	UW
47	kukurydza	Zea mays L.	R	UR
48	len oleisty	Linum usitatissimum L. convar. Mediterraneum (Vavilov ex Ell.) Kulpa et Danert	R	UR
49	len włóknisty	Linum usitatissimum L. convar. usitatissimum	R	UR
50	łędzian	Lathyrus sativus L.	R	UR
51	lnianka siewna (lnicznik)	Camelina sativa (L.) Crantz	R	UR
52	lucerna chmielowa (nerkowata)	Medicago lupulina L.	R	UW
53	lucerna mieszańcowa	Medicago x varia Martyn	R	UW
54	lucerna sierpowata	Medicago spp.	R	UW
55	lucerna siewna	Camelina sativa (L.) Crantz	R	UW
56	łąka przemienna**		R	UW
57	łubin biały	Lupinus albus L.	R	UR
58	łubin wąskolistny	Lupinus angustifolius L.	R	UR
59	łubin żółty	Lupinus luteus L.	R	UR
60	maczek kalifornijski (pożłotka)	Eschscholtzia californica Cham.	R*	UR
61	mak lekarski	Papaver somniferum L.	R	UR
62	mak wschodni	Papaver orientale L.	R*	UW
63	marchew pastewna	Daucus carota L.	R	UR
64	mieszanka jednoroczna traw		R	UR
65	mieszanka jednoroczna traw z motylkowatymi drobnonasiennymi		R	UR
66	trawy w siewie czystym z		R	UR

	przeznaczeniem na nasiona					
67	trawy w siewie czystym z przeznaczeniem na nasiona			R		UW
68	mieszanka strączkowo-gorcycowa			R		UR
69	mieszanka strączkowa			R		UR
70	mieszanka strączkowo-słonecznikowa			R		UR
71	mieszanka strączkowo-zbożowa			R		UR
72	mieszanka wieloletnia traw			R		UW
73	mieszanka wieloletnia traw z motylkowatymi drobnonasiennymi			R		UW
74	mieszanka zbożowa			R		UR
75	mięta długolistna		<i>Mentha longifolia</i> (L.) Huds.	R*		UW
76	mięta okrąglistna		<i>Mentha verticillata</i> L.	R*		UW
77	mikolajek płaskolistny		<i>Eryngium planum</i> L.	R*		UW
78	nostrzyk biały		<i>Melilotus alba</i> Medik L.	R		UR
79	nostrzyk biały		<i>Melilotus alba</i> Medik L.	R		UW
80	nostrzyk żółty (lekarSKI)		<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall.	R		UD
81	nostrzyk żółty (lekarSKI)		<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall.	R		UW
82	ostrzeń pospolity		<i>Cynoglossum officinale</i> L.	R*		UD
83	owies		<i>Avena sativa</i> L.	R		UR
84	owies szorstki		<i>Avena strigosa</i> Schleb.	R		UR
85	pastwisko przemienne**			R		UW
86	peluszka		<i>Pisum arvense</i> L.	R		UR
87	perko		<i>Brassica rapa</i> subsp. <i>chinensis</i>	R		UR
88	proso		<i>Panicum miliaceum</i> L.	R		UR
89	przelot pospolity		<i>Anthyllis vulneraria</i> L.	R		UW
90	pszczelnik moldawski		<i>Dracocephalum moldavicum</i> L.	R*		UR

91	pszenica zwyczajna jara	<i>Triticum aestivum</i> L. emend. Fiori et Paol.	R	UR
92	pszenica zwyczajna ozima	<i>Triticum aestivum</i> L. emend. Fiori et Paol.	R	UR
93	pszenżyto jare	x <i>Triticosecale</i> Wittm.	R	UR
94	pszenżyto ozime	x <i>Triticosecale</i> Wittm.	R	UR
95	rdest wężownik	<i>Polygonum bistorta</i> L.	R*	UW
96	rezeda wonna	<i>Reseda odorata</i> L.	R*	UR
97	rezeda żółta	<i>Reseda lutea</i> L.	R*	UW
98	rozchodnik amurski	<i>Sedum middendorffianum</i> Maxim.	R*	UW
99	rozchodnik okazały	<i>Sedum spectabile</i> Boreau	R*	UW
100	rożniak przerośnięty	<i>Silphium perfoliatum</i> L.	R*	UW
101	rukiew siewna	<i>Eruca sativa</i> DC.	R*	UR
102	rutewka orlikolistna	<i>Thalictrum aquilegifolium</i> L.	R*	UW
103	rzepa pastewna	<i>Brassica rapa</i> subsp. <i>rapa</i>	R	UR
104	rzepak jary	<i>Brassica napus</i> L.	R	UR
105	rzepak ozimy	<i>Brassica napus</i> L.	R	UR
106	rzepik	<i>Brassica rapa</i> var. <i>typica</i> Posp.	R	UR
107	rzodkiew oleista	<i>Raphanus sativus</i> var. <i>oleiformis</i> Pers.	R	UR
108	seradela uprawna	<i>Ornithopus sativus</i> Brot.	R	UR
109	siekiernica górską	<i>Hedysarum hedysaroides</i> (L.) Schinz et Thell.	R*	UW
110	słonecznik oleisty	<i>Helianthus annuus</i> L.	R	UR
111	słonecznik pastewny	<i>Helianthus annuus</i> L.	R	UR
112	soja zwyczajna	<i>Glycine max</i> (L.) Merrill	R	UR
113	sorgo	<i>Sorghum</i> spp.	R	UR
114	sparceta piaskowa	<i>Onobrychis arenaria</i> (Kit.) Ser	R*	UW
115	stulisz miotłowy	<i>Sisymbrium polymorphum</i> (Murr.) Roth	R*	UW
116	szalwia okrągowa	<i>Salvia verticillata</i> L.	R*	UW
117	szarłat z wyjątkiem A. retroflexus	<i>Amaranthus</i> spp.	R	UR
118	szczęć leśna	<i>Dipsacus silvester</i> Huds.	R*	UD

119	szczęć sukiennicza	<i>Dipsacus fullonum</i> L.	R*	UD
120	ślaz maurytański	<i>Malva mauritiana</i> L.	R*	UD
121	ślazówka ogrodowa	<i>Lavatera trimestris</i> L.	R*	UR
122	ślazówka turyngska	<i>Lavatera thuringiaca</i> L.	R*	UW
123	topinambur	<i>Helianthus tuberosus</i> L.	R	UR
124	topinambur	<i>Helianthus tuberosus</i> L.	R	UW
125	trędownik bulwiasty	<i>Scrophularia nodosa</i> L.	R*	UW
126	trojeść krwista	<i>Asclepias incarnata</i> L.	R*	UD
127	wyka kosmata	<i>Vicia villosa</i> L.	R*	UD
128	wyka siewna	<i>Vicia sativa</i> L.	R	UR
129	żyto jare	<i>Secale cereale</i> L.	R	UR
130	żyto ozime	<i>Secale cereale</i> L.	R	UR
131	krzyca	<i>Secate cereale var multicaule</i>	R	UD
	Wariant 2.5. Uprawy warzywne (dla których zakończono okres przestawiania) i wariant 2.6. Uprawy warzywne (w okresie przestawiania)			
1	arbuz (kawon)	<i>Citrullus vulgaris</i> (Thunb.) Matsum et Nakai	W	UR
2	bób	<i>Vicia faba</i> L.	W	UR
3	brokuł włoski	<i>Brassica oleracea var. botrytis italica</i>	W	UR
4	brukiew jadalna	<i>Brassica napus var. napobrassica</i>	W	UR
5	burak ćwikłowy	<i>Beta vulgaris ssp. vulgaris, convar. crassa var. conditiva</i>	W	UR
6	burak liściowy	<i>Beta vulgaris ssp. vulgaris convar. Vulgaris var. cicla</i> L.	W	UR
7	cebula kartoflanka	<i>Allium cepa var. aggregatum</i>	W	UR
8	cebula perłowa	<i>Allium ampeloprasum</i>	W	UR
9	cebula wielopiętrowa	<i>Allium cepa var. proliferum</i>	W	UW

10	cebula zwyczajna	Allium cepa	W	UR
11	chrzan pospolity	Cochlearia armoracia L.	W	UR
12	cukinia	Cucurbita pepo var. giromontina	W	UR
13	cykoria siewna	Cichorium intybus var. sativum Lam. et DC.	W	UR
14	cykoria warzywna	Cichorium intybus var. Foliosum Hegi	W	UR
15	czosnek	Allium sativum L.	W	UR
16	dynia olbrzymia	Cucurbita maxima Duch.	W	UR
17	dynia zwyczajna	Cucurbita pepo L.	W	UR
18	endywia	Cichorium endivia L.	W	UR
19	fasola wielokwiatowa	Phaseolus coccineus L.	W	UR
20	fasola zwykła	Phaseolus vulgaris L.	W	UR
21	groch cukrowy	Pisum sativum var. saccharatum	W	UR
22	groch łuskowy	Pisum sativum var. pachylobum	W	UR
23	jarmuż	Brassica oleracea var. acephala subvar. sabellica	W	UR
24	kabaczek	Cucurbita pepo	W	UR
25	kalafior	Brassica oleracea var. botrytis	W	UR
26	kalarepa	Brassica oleracea var. gongylodes	W	UR
27	kapusta brukselska	Brassica oleracea var. gemmifera	W	UR
28	kapusta chińska	Brassica rapa var. chinensis	W	UR
29	kapusta głowiasta biała	Brassica oleracea var. capitata f. alba	W	UR
30	kapusta głowiasta czerwona	Brassica oleracea var. capitata f. rubra	W	UR
31	kapusta pekińska	Brassica rapa var. pekinensis	W	UR
32	kapusta włoska	Brassica oleracea var. italica	W	UR
33	karczoch	Cynara scolymus L.	W	UR
34	kard	Cynara cardunculus L.	W	UR
35	kminek zwyczajny	Carum carvi L.	W	UD
36	koper ogrodowy	Anethum graveolens L.	W	UR
37	koper włoski	Foeniculum vulgare Mill.	W	UR
38	kukurydza cukrowa	Zea mays var. saccharata	W	UR
39	marchew jadalna	Daucus carota L.	W	UR

40	melon	Cucumis melo L.	W	UR
41	oberżyna (bakłażan)	Solanum melongera L.	W	UR
42	ogórek	Cucumis sativus L.	W	UR
43	papryka	Capsicum annuum L.	W	UR
44	pasternak	Pastinaca sativa L.	W	UR
45	patison	Cucurbita pepo var. patissonina	W	UR
46	pieczarka	Agaricus	W	P
47	pietruszka korzeniowa	Petroselinum sativum ssp. tuberosum	W	UR
48	pietruszka naciowa	Petroselinum sativum ssp. crispum	W	UR
49	pomidor	Lycopersicon esculentum Mill.	W	UR
50	pomidor skórzasty	Physalis ixocarpa	W	UR
51	por	Allium porrum L.	W	UR
52	rabarbar	Rheum rhaponticum	W	UW
53	rodzynek brazylijski	Physalis peruviana	W	UR
54	rokambut	Allium ophioscorodon Don	W	UR
55	roszponka	Valerianella olitoria (L.) Latter. Em. Betcke	W	UR
56	rzepa jadalna	Brassica rapa subsp. rapa	W	UR
57	rzeżucha ogrodowa	Lepidium sativum L.	W	UR
58	rzodkiew	Raphanus sativus var. niger Kerner	W	UR
59	rzodkiewka	Raphanus sativus var. sativus	W	UR
60	salsefia	Tragopogon porrifolius L.	W	UR
61	sałata głowista	Lactuca sativa var. capitata	W	UR
62	sałata listkowa	Lactuca sativa var. foliosa	W	UR
63	sałata łodygowa	Lactuca sativa var. angustana	W	UR
64	sałata rzymska	Lactuca sativa var. romana	W	UR
65	seler korzeniowy	Apium graveolens var. rapaceum	W	UR
66	seler naciowy	Apium graveolens var. dulce	W	UR
67	siedmiolatka	Allium fistulosum L.	W	UW
68	skorzonera	Scorzonera hispanica L.	W	UR
69	soczewica jadalna	Lens culinaris Medik.	W	UR
70	szalotka	Allium ascalonicum	W	UR

71	szczaw	Rumex acetosa L.	W	UW
72	szczypiorek	Allium schoenoprasum L.	W	UW
73	szparag	Asparagus officinalis L.	W	UW
74	szpinak nowozelandzki	Tetragonia expansa Murr.	W	UR
75	szpinak zwyczajny	Spinacia oleracea L.	W	UR
76	ziemniak	Solanum tuberosum L.	W	UR
	Wariant 2.7. Uprawy zielarskie (dla których zakończono okres przestawiania) i wariant 2.8. Uprawy zielarskie (w okresie przestawiania)			
1	arcydzięgiel litwor	Archangelica officinalis L.	Z	UR
2	babka lancetowata	Plantago lanceolata L.	Z	UW
3	bazylija pospolita	Ocimum basilicum L.	Z	UR
4	bylica estragon	Artemisia dracunculus L.	Z	UW
5	bylica piołun	Artemisia absinthium L.	Z	UW
6	czarnuszka siewna	Nigella sativa L.	Z	UR
7	cząber ogrodowy	Satureja hortensis L.	Z	UR
8	czosnek niedźwiedzi	Allium ursinum L.	Z	UR
9	dziurawiec zwyczajny	Hypericum perforatum L.	Z	UW
10	fiolka trójbarwny	Viola tricolor L.	Z	UR
11	hyzop lekarski	Hyssopus officinalis L.	Z	UW
12	jeżówka purpurowa	Echinacea purpurea	Z	UW
13	kocanki piaskowe	Helichrysum arenarium Moench.	Z	UW
14	kolendra siewna	Coriandrum sativum L.	Z	UR
15	kozieradka pospolita	Trigonella foenum graecum L.	Z	UR
16	kozłek lekarski	Valeriana officinalis L.	Z	UR
17	kokosz barwierski	Carthamus tinctorius L.	Z	UR
18	krwawnik pospolity	Achillea millefolium L.	Z	UW
19	lawenda wąskolistna	Lavandula angustifolia Mill.	Z	UW
20	lebiodka pospolita	Origanum vulgare L.	Z	UW

21	Inianka (inica) pospolita	Linaria vulgaris (L.) Mill.	Z	UR
22	lubczyk ogrodowy	Levisticum officinalis L.	Z	UW
23	lulek czarny	Hyoscyamus niger L.	Z	UR
24	łopian większy	Arctium lappa L.	Z	UR
25	majeranek ogrodowy	Origanum maiorana L.	Z	UR
26	malwa czarna	Althea rosea (L.) Cav.	Z	UD
27	melisa lekarska	Melissa officinalis L.	Z	UW
28	mięta kędzierzawa	Mentha crispa L.	Z	UW
29	mięta pieprzowa	Mentha piperita L.	Z	UW
30	mniszek lekarski	Taraxacum officinalis L.	Z	UW
31	mydlnica lekarska	Saponaria officinalis L.	Z	UW
32	nagietek lekarski	Calendula officinalis L.	Z	UR
33	ogórecznik lekarski	Borago officinalis L.	Z	UR
34	orlik pospolity	Aquilegia vulgaris L.	Z	UW
35	ostropest plamisty	Silybum marianum L.	Z	UR
36	pokrzywa zwyczajna	Urtica dioica L.	Z	UW
37	prawoślaz lekarski	Althea officinalis L.	Z	UW
38	różeniec górski	Rhodiola rosea L.	Z	UW
39	rumian rzymski (szlachetny)	Anthemis nobilis L.	Z	UW
40	rumianek pospolity	Chamomilla recutita (L.) Rauch.	Z	UR
41	ruta zwyczajna	Ruta graveolens L.	Z	UR
42	rutwica lekarska	Galega officinalis L.	Z	UW
43	rzewień dloniasty	Rheum palmatum L.	Z	UW
44	serdecznik pospolity	Leonurus cardiaca L.	Z	UW
45	szawia lekarska	Salvia officinalis L.	Z	UW
46	szanta zwyczajna	Marrubium vulgare L.	Z	UW
47	ślaz dziki	Malva sylvestris L.	Z	UW
48	turówka leśna	Hierochloë australis (Shrad)Roem et Shult.	Z	UW
49	turówka wonna	Hierochloë odorata (L.)Wahlg.	Z	UW
50	tymianek pospolity	Thymus	Z	UW
51	tymianek właściwy	Thymus vulgaris L.	Z	UW

52	wiesiołek dwuletni	Oenothera biennis L.	Z	UD
53	złocień dalmatyński	Chrysanthemum cinerariaefolium Vis.	Z	UW
54	żeń-szeń prawdziwy	Panax ginseng C.A.Mey	Z	UW

* Roślina miododajna sklasyfikowana jako uprawa rolnicza.

** Łąka przemienne i pastwisko przemienne - uprawa traw lub innych upraw zielnych na gruntach ornych objętych płodozmiianem w okresie krótszym niż pięć lat.

*** Nazwy botaniczne roślin odnoszą się do odmian uprawnych.

2. Pakiet 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 i Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000:

1) wariant 4.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków i wariant 5.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków obejmują następujące gatunki ptaków:

- a) biegus zmienny (schinzii) *Calidris alpina schinzii*,
- b) błotniak łąkowy (*Cirrus pygargus*),
- c) czajka (*Vanellus vanellus*),
- d) derkacz (*Crex crex*),
- e) dubelt (*Gallinago media*),
- f) krwawodziób (*Tringa totanus*),
- g) kulik wielki (*Numenius arquata*),
- h) kszyc (*Gallinago gallinago*),
- i) rycyk (*Limosa limosa*),
- j) wodniczka (*Acrocephalus paludicola*);

- 2) wariant 4.2 Mechowiska i wariant 5.2. Mechowiska obejmują następujące jednostki fitosocjologiczne: szeroko ujęte związki *Caricion davalliana*, *Caricion nigrae*, część *Caricion lasiocarpae* oraz nawiązujące do nich zbiorowiska, na których zostanie udokumentowana obecność gatunków identyfikujących, znajdujące się na typach siedlisk określonych według klasyfikacji Natura 2000:
- a) torfowiska przejściowe i trzęsawiska (7140) (oprócz zbiorowisk ze związku *Rhynchosporion*),
  - b) górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (7230),
  - c) torfowiska nakredowe (7210) należące do *Caricion davalliana* - siedlisko priorytetowe;
- 3) wariant 4.3. Szuwały Wielkoturzycowe i wariant 5.3. Szuwały Wielkoturzycowe obejmują następujące jednostki fitosocjologiczne: związek *Magnocaricion* z wyjątkiem *Phalaridetum arundinatae*, *Caricetum paniculatae*, *Cicuto-Caricetum pseudocyperi*, *Caricetum ripariae*, *Thelypteridi-Phragmitetum*, *Iridetum pseudacori*, znajdujące się na siedliskach priorytetowych *Magnocaricion*, określonych według klasyfikacji Natura 2000 jako torfowiska nakredowe (7210) oraz szuwały wielkoturzycowe, które nie zostały wpisane na listę siedlisk Natura 2000;
- 4) wariant 4.4. Łąki trzęślicowe i selernicowe i wariant 5.4. Łąki trzęślicowe i selernicowe obejmują następujące jednostki fitosocjologiczne: zbiorowiska związków *Molinion caeruleae* (łąki trzęślicowe) i *Cnidion dubii* (łąki selernicowe) oraz nawiązujące do nich zbiorowiska, na których udokumentowana zostanie obecność gatunków identyfikujących, znajdujące się na typach siedlisk określonych według klasyfikacji Natura 2000 jako zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (6410) oraz łąki selernicowe (6440);
- 5) wariant 4.5. Murawy ciepłolubne i wariant 5.5. Murawy ciepłolubne obejmują następujące jednostki fitosocjologiczne: zbiorowiska klasy *Festuco-Brometea* oraz związku *Koelerion glaucae*, a także zespół *Anthyllidi-Trifolietum montanii* i nawiązujące do nich zbiorowiska, na których udokumentowana zostanie obecność gatunków identyfikujących, znajdujące się na typach siedlisk określonych według klasyfikacji Natura 2000 jako:
- a) ciepłolubne śródłądowe murawy napiaskowe (6120) - siedlisko o znaczeniu priorytetowym,
  - b) murawy kserotermiczne (6210), w których za priorytetowe uważa się płaty z istotnymi stanowiskami storczykowatych,

- c) ciepłolubne łąki pienińskie (6510-4),
  - d) murawy stepowe, w tym murawy ostnicowe;
- 6) wariant 4.6. Pónaturalne łąki wilgotne i wariant 5.6. Pónaturalne łąki wilgotne obejmują następujące jednostki fitosocjologiczne: zbiorowiska związku *Calthion* oraz nawiązujące do nich zbiorowiska, na których zostanie udokumentowana obecność gatunków identyfikujących, znajdujące się na typach siedlisk podmokłych, które nie zostały wpisane na listę siedlisk Natura 2000 jako:
- a) łągi rozlewiskowe na tarasach zalewowych rzek,
  - b) grądy podmokłe na podmokliskach,
  - c) łąki pobagienne na nieco odwodnionych torfowiskach;
- 7) wariant 4.7. Pónaturalne łąki świeże i wariant 5.7. Pónaturalne łąki świeże obejmują następujące jednostki fitosocjologiczne: zbiorowiska związków *Arrhenatherion* (oprócz ubogich postaci *Poo-Festucetum* i suchych łąk pienińskich *Anthyllidi-Trifolietum montanii*) i *Polygono-Trisetion* oraz nawiązujące do nich zbiorowiska, na których zostanie udokumentowana obecność gatunków identyfikujących, znajdujące się na typach siedlisk określonych według klasyfikacji Natura 2000 jako:
- a) część niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie (6510, bez 6510-4 czyli ciepłolubnych łąk pienińskich),
  - b) górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (6520);
- 8) wariant 4.8. Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe i wariant 5.8. Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe obejmują następujące jednostki fitosocjologiczne: zbiorowiska rzędu *Nardetalia* oraz nawiązujące do nich zbiorowiska, na których zostanie udokumentowana obecność gatunków identyfikujących, znajdujące się na typach siedlisk określonych według klasyfikacji Natura 2000 jako bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (6230), w których za priorytetowe uważa się tylko płaty bogate florystycznie;
- 9) wariant 4.9. Słonorośla oraz wariant 5.9. Słonorośla obejmują następujące jednostki fitosocjologiczne: zbiorowiska klas *Asteretea tripolium* i *Thero-Salicornietea*, zespół *Potentillo-Festucetum* (klasa *Molinio-Arrhenatheretea*) i *Scripetum maritimi*

(klasa *Phragmitetea*) oraz nawiązujące do nich zbiorowiska, na których zostanie udokumentowana obecność gatunków identyfikujących, znajdujące się na typach siedlisk określonych według klasyfikacji Natura 2000 jako:

- a) śródłądowe błotniste solniska z solirodem (1310),
  - b) solniska nadmorskie (1330),
  - c) śródłądowe słone łąki, pastwiska i szuwary (1340) jako siedlisko o znaczeniu priorytetowym;
- 10) wariant 4.10. Użytki przyrodnicze i wariant 5.10. Użytki przyrodnicze obejmują typy siedlisk przyrodniczych określonych według

klasyfikacji Natura 2000 jako:

- a) torfowiska wysokie (7110, 7120),
- b) część torfowisk przejściowych i trzęsawiska (7140),
- c) obniżenia na podłożu torfowym (7150),
- d) część torfowisk zasadowych (7230),
- e) luźne murawy napiaskowe (2330),
- f) wrzosowiska (4030, 4010),
- g) szuwary (w tym 7210).

3. Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie:

1) wariant 6.1. Produkcja towarowa lokalnych odmian roślin uprawnych obejmuje następujące gatunki roślin:

- a) krzyca *Secate cereale var multicaule* (roślina dwuletnia),
- b) pszenica płaskurka *Triticum diccocum*,
- c) pszenica samopsta *Triticum monococcum*,
- d) owies szorstki *Avena strigosa* Schreb.,
- e) Inicznik siewny *Camelina sativa* L.,
- f) komonica błotna *Lotus uliginosus* Schkuhr (roślina wieloletnia),

- g) nostryk biały *Melilotus alba* Medik.,
  - h) sałata łodygowa (szparagowa) *Lactuca sativa* L. var. *angustana hort. ex*,
  - i) lędźwian siewny *Lathyrus sativus* L.,
  - j) soczewica jadalna *Lens culinaris* Medik.,
  - k) pasternak *Pastinaca sativa* L. (roślina dwuletnia);
- 2) wariant 6.2. Produkcja nasienna towarowa lokalnych odmian roślin uprawnych obejmuje następujące gatunki roślin:
- a) krzyca *Secate cereale var multicaule* (roślina dwuletnia),
  - b) pszenica płaskurka *Triticum diccocum*,
  - c) pszenica samopsza *Triticum monococcum*,
  - d) proso *Panicum miliaceum* L.,
  - e) owies szorstki *Avena strigosa* Schreb.,
  - f) Inicznik siewny *Camelina sativa* L.,
  - g) komonica błotna *Lotus uliginosus* Schkuhr (roślina wieloletnia),
  - h) nostryk biały *Melilotus alba* Medik.,
  - i) sałata łodygowa (szparagowa) *Lactuca sativa* L. var. *angustana hort. ex*,
  - j) lędźwian siewny *Lathyrus sativus* L.,
  - k) soczewica jadalna *Lens culinaris* Medik.,
  - l) pasternak *Pastinaca sativa* L. (roślina dwuletnia);
- 3) wariant 6.4. Sady tradycyjne obejmuje następujące odmiany drzew:

Gatunek	Odmiana
Jabłonie	Ananas Berżeński, Antonówka Półtorafuntowa, Aporta, Babuszkino, Beforest, Berner

<p>Rosen, Boiken, Bukówka, Cellini, Cesarz Wilhelm, Chałtąmowska, Cukrówka Litewska (Białe Stodkie), Cyganka, Cytrynówka, Czarnodrzewne, Czarnoguz, Dobry Kmiotek, Filipa, Gaskońskie Szkarłatne, Glogierówka, Grafztynek Czerwony, Grafztynek Inflancki, Grafztynek Prawdziwy, Grahama Jubileuszowe, Grochówka, Gruchoty, Jakub Lebel, Kalwila Czerwona Jesienna, Kalwila Letnia Fraas'a, Kandill Sinap, Kantówka Gdańska, Kardynalskie, Koksa Pomarańczowa, Korobówka, Kosztela, Kronselska, Królowa, Krótkonóżka Królewska, Książę Albrecht Pruski, Książęce, Kuzynek Buraczek, Landsberska, Malinowa Oberlandzka, Mank's Küchenapfel, Montwiłłówka, Niezrównane Peasgooda, Ontario, Oliwka Czerwona, Oliwka Inflancka, Papierówka Słodka, Pąsówka, Pepina Linneusza, Pepina Parkera, Pepina Ribstona, Piękna z Barnaku, Piękna z Herrnhut, Piękna z Rept, Rajewskie, Rarytas Śląski, Reneta Ananasowa, Reneta Bauma, Reneta Blenheim, Reneta Gwiazdkowa, Reneta Karmelicka, Reneta Kasselska, Reneta Kulona, Reneta Muszkatołowa, Reneta Orleańska, Reneta Sudecka, Reneta Szampańska, Reneta Szara, Reneta Złota, Reneta Zuccalmaglio, Różanka Polska, Różanka Wirgińska, Ryszard Żółty, Signe Tillisch, Strumiłłówka, Suislepper, Sztetyna Czerwona, Sztetyna Zielona, Śmietankowe, Titówka, Truskawkowe Nietschnera, Węgierczyk, Złotka Kwidzyńska, Złota Szlachetna, Zorza, Żeleźniak</p>	
<p>Amanlisa, Bera Boska, Bera Diela, Bera Liońska, Bera Szara, Bera Ulmska, Bergamota Czerwona Jesienna, Bojka, Cytrynówka, Diuszesa Wczesna, Dobra Ludwika, Dobra Szara, Dr Jules Guyot, Dziekanka Lipcowa, Dziekanka Jesienna, Flamandka, Józefinka, Kalebasa Płocka, Kongresówka, Król Sobieski, Księżna Elza, Napoleonka, Owsianka, Panienka,</p>	<p>Grusze</p>

	Paryżanka, Patawinka, Pomarańczówka, Proboszczówka, Pstrągówka, Pstrągówka Zimowa, Salisbury, Tongrówka, Urbanistka, Winiówka Francuska, Żyfordka
Czereśnie	Bładoróżowa, Czarna Późna, Dönissena Żółta, Gubeńska, Gubińska Czarna, Kanarkowa, Kassina, Kozerska, Kunzego, Lotka Trzebnicka, Merla, Miodówka, Przybrodzka, Sercówka Nieszawska, Wczesna Riversa, Wolska
Wiśnie	Hiszpanka, Hortensja, Książęca, Minister Podbielski, Pożóg 29, Szklanka Wielka, Wczesna Ludwika, Włoszakowice, Wróble, Wiśnie odróżlowe lokalne
Śliwy	Brzoskwiniowa, Fryga, Kirka, Lubaszka, Mirabelka z Nancy, Renkloda Zielona, Węgierka Łowicka

4. Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie obejmuje następujące gatunki zwierząt:

Gatunek	Rasa
Bydło	bydło rasy polskiej czerwonej, bydło rasy biało-żółtej, bydło rasy polskiej czerwono-białej, bydło rasy polskiej czarno-białej
Konie	koniki polskie, konie huculskie, konie małopolskie, konie śląskie, konie wielkopolskie, konie zimnokrwiste w typie sokólskim, konie zimnokrwiste w typie sztumskim
Owce	owce rasy wrzosówka, owce rasy świniarka, owce olkuskie, polskie owce górskie odmiany barwnej, owce rasy merynos odmiany barwnej, owce uhruskie, owce wielkopolskie, owce żelaźnieńskie, owce rasy korideil, owce kamienieckie, owce pomorskie, owce rasy cakiel podhalański, owce rasy merynos polski w starym typie
Świnie	świnie rasy puławskiej, świnie rasy złotnickiej białej, świnie rasy złotnickiej pstrej

Załącznik nr 5

WYSOKOŚĆ STAWEK PŁATNOŚCI ROLNOŚRODOWISKOWEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH PAKIETÓW
I ICH WARIANTÓW

Lp.	Pakiety rolnośrodowiskowe	Lp.	Warianty rolnośrodowiskowe	Stawki płatności	
1	Rolnictwo zrównoważone	1	Wariant 1.1. Zrównoważony system gospodarowania	360 zł/ha	
2	Rolnictwo ekologiczne	2	Wariant 2.1. Uprawy rolnicze (dla których zakończono okres przestawiania)	790 zł/ha	
		3	Wariant 2.2. Uprawy rolnicze (w okresie przestawiania)	840 zł/ha w pierwszym i drugim roku realizacji pierwszego zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego w ramach Programu	790 zł/ha w kolejnych latach realizacji pierwszego zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego w ramach Programu oraz we wszystkich latach realizacji kolejnych zobowiązań rolnośrodowiskowych podjętych w ramach Programu
		4	Wariant 2.3. Trwałe użytki zielone (dla których zakończono okres przestawiania)	260 zł/ha	
		5	Wariant 2.4. Trwałe użytki zielone (w okresie przestawiania)	330 zł/ha w pierwszym i drugim roku realizacji pierwszego zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego w ramach Programu	260 zł/ha w kolejnych latach realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego w ramach Programu oraz we wszystkich latach realizacji kolejnych zobowiązań rolnośrodowiskowych podjętych w ramach Programu
		6	Wariant 2.5. Uprawy warzywne	1 300 zł/ha	

			(dla których zakończono okres przestawiania)	
		7	Wariant 2.6. Uprawy warzywne (w okresie przestawiania)	1 550 zł/ha w pierwszym i drugim roku realizacji pierwszego zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego w ramach Programu, a w przypadku upraw roślin wieloletnich – również w trzecim roku realizacji tego zobowiązania
				1 300 zł/ha w kolejnych latach realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego w ramach Programu oraz we wszystkich latach realizacji kolejnych zobowiązań rolnośrodowiskowych podjętych w ramach Programu
		8	Wariant 2.7. Uprawy zielarskie (dla których zakończono okres przestawiania)	1 050 zł/ha
		9	Wariant 2.8. Uprawy zielarskie (w okresie przestawiania)	1 150 zł/ha w pierwszym i drugim roku realizacji pierwszego zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego w ramach Programu, a w przypadku upraw roślin wieloletnich - również w trzecim roku realizacji tego zobowiązania
				1 050 zł/ha w kolejnych latach realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego w ramach Programu oraz we wszystkich latach realizacji kolejnych zobowiązań rolnośrodowiskowych podjętych w ramach Programu
3	Ekstensywne trwałe użytki zielone	10	Wariant 3.1. Ekstensywna gospodarka na łąkach i pastwiskach	500 zł/ha
4	Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000	11	Wariant 4.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków	1 200 zł/ha
		12	Wariant 4.2. Mechowiska	1 200 zł/ha
		13	Wariant 4.3. Szuwary wielkoturzycowe	800 zł/ha
		14	Wariant 4.4. Łąki trzęślicowe i	1 200 zł/ha

			selernicowe	
		15	Wariant 4.5. Murawy ciepłolubne	1 200 zł/ha
		16	Wariant 4.6. Półnaturalne łąki wilgotne	800 zł/ha
		17	Wariant 4.7. Półnaturalne łąki świeże	800 zł/ha
		18	Wariant 4.8. Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe	800 zł/ha
		19	Wariant 4.9. Słonorośla	1 190 zł/ha
		20	Wariant 4.10. Użytki przyrodnicze	550 zł/ha
5	Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000	21	Wariant 5.1. Ochrona siedlisk łęgowych ptaków	1 370 zł/ha
		22	Wariant 5.2. Mechowiska	1 390 zł/ha
		23	Wariant 5.3. Szuwary wielkoturzycowe	910 zł/ha
		24	Wariant 5.4. Łąki trzęślicowe i selernicowe	1 390 zł/ha
		25	Wariant 5.5. Murawy ciepłolubne	1 380 zł/ha
		26	Wariant 5.6. Półnaturalne łąki wilgotne	840 zł/ha
		27	Wariant 5.7. Półnaturalne łąki świeże	840 zł/ha
		28	Wariant 5.8. Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe	870 zł/ha
		29	Wariant 5.9. Słonorośla	1 190 zł/ha
		30	Wariant 5.10. Użytki przyrodnicze	550 zł/ha
6	Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie	31	Wariant 6.1. Produkcja towarowa lokalnych odmian roślin uprawnych	570 zł/ha
		32	Wariant 6.2. Produkcja nasienna towarowa lokalnych	800 zł/ha

			odmian roślin uprawnych	
		33	Wariant 6.3. Produkcja nasienna na zlecenie banku genów	4 700 zł/ha
		34	Wariant 6.4. Sady tradycyjne	2 100 zł/ha
7	Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie	35	Wariant 7.1. Zachowanie lokalnych ras bydła	1 140 zł/szt.
		36	Wariant 7.2. Zachowanie lokalnych ras koni	1 500 zł/szt.
		37	Wariant 7.3. Zachowanie lokalnych ras owiec	320 zł/szt.
		38	Wariant 7.4. Zachowanie lokalnych ras świń	570 zł/szt.
8	Ochrona gleb i wód	39	Wariant 8.1. Wsiewki poplonowe	330 zł/ha 458 zł/ha – w przypadku gruntów położonych na obszarach zagrożonych erozją wodną
		40	Wariant 8.2. Międzyplon ozimy	420 zł/ha 750 zł/ha – w przypadku gruntów położonych na obszarach zagrożonych erozją wodną
		41	Wariant 8.3. Międzyplon ścierniskowy	400 zł/ha 690 zł/ha – w przypadku gruntów położonych na obszarach zagrożonych erozją wodną
9	Strefy buforowe	42	Wariant 9.3. Utrzymanie 2-metrowych miedz śródpolnych	40 zł/100 mb
		43	Wariant 9.4. Utrzymanie 5-metrowych miedz śródpolnych	100 zł/100 mb

Załącznik nr 6

KOSZTY TRANSAKCYJNE I WYSOKOŚĆ KWOTY PRZEZNACZONEJ NA REFUNDACJĘ TYCH KOSZTÓW

Koszty transakcyjne		Wysokość kwoty przeznaczanej na refundację kosztów transakcyjnych
Koszt sporządzenia dokumentacji przyrodniczej dla siedliska o powierzchni:	do 1 ha	500 zł
	powyżej 1 ha do 5 ha	1000 zł
	powyżej 5 ha do 20 ha	2000 zł
	powyżej 20 ha do 50 ha	3000 zł
	powyżej 50 ha	4000 zł

**WYSOKOŚĆ ZMNIĘSZEŃ PŁATNOŚCI ROLNOŚRODOWISKOWYCH DOKONYWANYCH
W RAMACH PAKIETÓW LUB WARIANTÓW**

Rodzaj uchybienia	Wysokość zmniejszenia
I. Pakiet 2. Rolnictwo ekologiczne	
Wszystkie warianty	
Nieodpowiednie przeznaczenie plonu	40% płatności rolnośrodowiskowej w części dotyczącej danego wariantu
Wszystkie warianty z wyjątkiem wariantu 2.3. Trwałe użytki zielone (dla których zakończono okres przestawiania) i wariantu 2.4. Trwałe użytki zielone (w okresie przestawiania)	
Prowadzenie produkcji rolnej niezgodnie z najlepszą wiedzą i kulturą rolną i niezachowanie należytej dbałości o stan fitosanitarny roślin i ochronę gleby	100%
II. Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone	
Wariant 3.1. Ekstensywna gospodarka na łąkach i pastwiskach	
Wapnowanie niezgodne z planem działalności rolnośrodowiskowej	20%
Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne lub przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia azotem	100%
Zastosowanie przynajmniej jednego z następujących zabiegów: przeorywanie, wałowanie, podsiew oraz włókowanie w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 1 września	20%
Zastosowanie ścieków i osadów ściekowych	100%
Zastosowanie środków ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia uciążliwych chwastów z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych)	100%
Budowa i rozbudowa urządzeń melioracji wodnych szczegółowych tworzących system melioracji wodnych, z wyjątkiem urządzeń mających na celu utrzymanie lub poprawę wartości przyrodniczej (nie dotyczy bieżącej konserwacji)	60%
Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	100%
Wykonanie więcej niż 2 pokosów w roku	20%
Zastosowanie niewłaściwej wysokości koszenia	10%
Wykoszenie całej powierzchni działki rolnej	80%
Pozostawienie mniejszej niż 5% nieskosszonej powierzchni działki rolnej	10%
Pozostawienie większej niż 10%, lecz mniejszej niż 50% nieskosszonej powierzchni działki rolnej	30%
Pozostawienie większej niż 50% nieskosszonej powierzchni działki rolnej	80%
Pozostawienie nieskosszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	50%
Niełożenie w stogi lub nieusunięcie ściętej biomasy na łące w odpowiednim terminie	20%
Zastosowanie niewłaściwej techniki koszenia	30%
Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie	100%
Przekroczenie limitu obsady zwierząt i obciążenia pastwiska	40%

Wykaszenie niedojadów w nieodpowiednim terminie	20%
III. Pakiet 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 i Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000	
Wszystkie warianty	
Zastosowanie przynajmniej jednego z następujących zabiegów: przeorywanie, wałowanie, podsiew, włókovanie w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 1 września	20%
Zastosowanie ścieków lub osadów ściekowych	100%
Budowa lub rozbudowa urządzeń melioracyjnych wodnych szczegółowych tworzących system melioracji wodnych, z wyłączeniem bieżącej konserwacji tych urządzeń oraz budowy lub rozbudowy urządzeń mających na celu poprawę lub utrzymanie wartości przyrodniczej	60%
Zastosowanie środków ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia uciążliwych chwastów z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych), po uzgodnieniu z podmiotem, o którym mowa w § 2 ust. 2	100%
Wariant 4.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków i wariant 5.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków	
Zastosowanie wapnowania, które wpłynie negatywnie na realizację celu pakietu	20%
Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	100%
Prowadzenie zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do dnia 1 sierpnia	40%
Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	100%
Zastosowanie niewłaściwej wysokości koszenia	10%
Wykoszenie całej powierzchni	50%
Pozostawienie mniejszej niż 5% nieskosszonej powierzchni działki rolnej, a w przypadku występowania wodniczki mniejszej niż 30% nieskosszonej powierzchni działki rolnej	10%
Pozostawienie większej niż 10%, lecz mniejszej niż 50% nieskosszonej powierzchni działki rolnej, a w przypadku występowania wodniczki większej niż 50%, lecz mniejszej niż 80% nieskosszonej powierzchni działki rolnej	30%
Pozostawienie większej niż 50% nieskosszonej powierzchni działki rolnej, a w przypadku występowania wodniczki większej niż 80% nieskosszonej powierzchni działki rolnej	80%
Pozostawienie nieskosszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	50%
Niełożenie w stogi lub nieusunięcie ściętej biomasy na łące w odpowiednim terminie	20%
Zastosowanie niewłaściwej techniki koszenia	30%
Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie	100%
Nieprzestrzeżenie wymaganego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia pastwiska	40%
Wykaszenie niedojadów w nieodpowiednim terminie	20%
Nawożenie	100%
Wariant 4.2. Mechowiska i wariant 5.2. Mechowiska	
Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	100%
Zastosowanie niewłaściwej techniki koszenia	30%

Zastosowanie niewłaściwej wysokości koszenia	10%
Pozostawienie nieskoszzonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	50%
Skoszenie lub pozostawienie nieskoszzonej całości albo części powierzchni działki rolnej niezgodnie ze stosowanym schematem koszenia	80%
Niezłożenie w stogi lub nieusunięcie ściętej biomasy na łące w odpowiednim terminie	20%
Wypasanie	40%
Nawożenie	100%
Wariant 4.3. Szuwały wielkoturzycowe i wariant 5.3. Szuwały wielkoturzycowe	
Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	100%
Zastosowanie niewłaściwej techniki koszenia	30%
Zastosowanie niewłaściwej wysokości koszenia	10%
Wykoszenie całej powierzchni niezgodnie z planem działalności rolnośrodowiskowej	50%
Pozostawienie większej niż 80 % nieskoszzonej powierzchni działki rolnej	80%
Pozostawienie nieskoszzonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	30%
Niezłożenie w stogi lub nieusunięcie ściętej biomasy na łące w odpowiednim terminie	20%
Wypasanie w nieodpowiednim terminie	40%
Nieprzestrzeganie wymaganego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia pastwiska	40%
Nawożenie	100%
Wariant 4.4. Łąki trzęślicowe i selernicowe i wariant 5.4. Łąki trzęślicowe i selernicowe	
Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	100%
Zastosowanie niewłaściwej techniki koszenia	30%
Zastosowanie niewłaściwej wysokości koszenia	10%
Wykoszenie całej powierzchni niezgodnie z planem działalności rolnośrodowiskowej	50%
Pozostawienie większej niż 50% nieskoszzonej powierzchni działki rolnej	80%
Pozostawienie nieskoszzonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	30%
Niezłożenie w stogi lub nieusunięcie ściętej biomasy na łące w odpowiednim terminie	20%
Wypasanie	40%
Nawożenie	100%
Wariant 4.5. Murawy ciepłolubne i wariant 5.5. Murawy ciepłolubne	
Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	100%
Zastosowanie niewłaściwej techniki koszenia	30%
Wykonanie więcej niż 1 pokosu	20%
Zastosowanie niewłaściwej wysokości koszenia	10%
Wykoszenie całej powierzchni	50%
Pozostawienie mniejszej niż 15 % nieskoszzonej powierzchni działki rolnej	10%
Pozostawienie większej niż 20 %, lecz mniejszej niż 50 % nieskoszzonej powierzchni działki rolnej	30%
Pozostawienie większej niż 50 % nieskoszzonej powierzchni działki rolnej	80%
Pozostawienie nieskoszzonej niewłaściwej części działki rolnej,	30%

w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	
Niełożenie w stogi lub nieusunięcie ściętej biomasy na łące w odpowiednim terminie	20%
Nawożenie	100%
Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie	100%
Nieprzestrzeganie wymaganego poziomu obsady zwierząt i obciążenia pastwiska	40%
Wariant 4.6. Półnaturalne łąki wilgotne i wariant 5.6. Półnaturalne łąki wilgotne oraz wariant 4.7. Półnaturalne łąki świeże i wariant 5.7. Półnaturalne łąki świeże	
Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	100%
Zastosowanie niewłaściwej techniki koszenia	30%
Wykonanie więcej niż 2 pokosów	20%
Zastosowanie niewłaściwej wysokości koszenia	10%
Wykoszenie całej powierzchni	50%
Pozostawienie mniejszej niż 5 % nieskoszzonej powierzchni działki rolnej	10%
Pozostawienie większej niż 10 %, lecz mniejszej niż 50 % nieskoszzonej powierzchni działki rolnej	30%
Pozostawienie większej niż 50 % nieskoszzonej powierzchni działki rolnej	80%
Pozostawienie nieskoszzonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	30%
Niełożenie w stogi lub nieusunięcie ściętej biomasy na łące w odpowiednim terminie	20%
Wypasanie w nieodpowiednim terminie	40%
Nieprzestrzeganie wymaganego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia pastwiska	40%
Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	100%
Wariant 4.8. Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe i wariant 5.8. Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe	
Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie	100%
Nieprzestrzeganie wymaganego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia pastwiska	40%
Nawożenie	100%
Wariant 4.9. Słonorośla i wariant 5.9. Słonorośla	
Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie	100%
Nieprzestrzeganie wymaganego poziomu obsady zwierząt lub obciążenia pastwiska	40%
Niezastosowanie wypasu kwaterowego w przypadku liczego występowania trzciny	20%
Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	100%
Zastosowanie niewłaściwej techniki koszenia	30%
Wykonanie więcej niż 1 pokosu	20%
Zastosowanie niewłaściwej wysokości koszenia	10%
Niełożenie w stogi lub nieusunięcie ściętej biomasy na łące w odpowiednim terminie	20%
Nawożenie	100%
Wariant 4.10. Użytki przyrodnicze i wariant 5.10. Użytki przyrodnicze	
Brak zachowania użytków przyrodniczych w stanie nie pogorszonym	100%
Nieusunięcie odpadów	20%

Niestosowanie zabiegów pielęgnacyjnych	40%
Nawożenie	100%
Odwadnianie i wydobywania torfu – w przypadku torfowisk, wydobywanie piasku i zalesienie – w przypadku muraw napiaskowych lub usunięcie kęp i odwadnianie – w przypadku szuwarów kępowych	100%
Wydobywanie piasku i zalesianie – w przypadku muraw napiaskowych	100%
Usuwanie kęp i odwadnianie – w przypadku szuwarów kępowych	100%
Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	100%
IV. Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie	
Wariant 6.1. Produkcja towarowa lokalnych odmian roślin uprawnych	
Uprawa odmian roślin innych niż dopuszczone	100%
Wariant 6.2. Produkcja nasienna towarowa lokalnych odmian roślin uprawnych	
Uprawa odmian roślin innych niż dopuszczone	100%
Niewłaściwa jakość materiału siewnego	40% płatności rolnośrodowiskowej w części dotyczącej wariantu
Wariant 6.3. Produkcja nasienna na zlecenie banku genów	
Rozmnażanie nasion roślin niezgodnie z umową	100%
Nieprzewodzenie dokumentacji uprawy	40%
Wariant 6.4. Sady tradycyjne	
Prowadzenie sadu niezgodnie z wymogami	100%
Niewykonanie przynajmniej jednego z podstawowych zabiegów pielęgnacyjnych	40%
Niewykoszenie lub nieusunięcie ściętej biomasy lub niewypasanie	20%
V. Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie	
Przekroczenie liczby 30 maciorek na 1 tryka	20%
VI. Pakiet 8. Ochrona gleb i wód	
Wszystkie warianty	
Uprawa w międzyplonie lub wsiewce poplonowej roślin, do których uprawy może zostać przyznana specjalna płatność obszarowa do powierzchni upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych, jeżeli w plonie głównym uprawiana była ta sama roślina	100%
Nieutrzymanie minimalnej okrywy roślinnej wymaganej przepisami w sprawie minimalnych norm na gruntach rolnych, na których nie jest realizowany pakiet 8, w przypadku gdy grunty te oraz grunty, na których jest realizowany pakiet 8, znajdują się na obszarach zagrożonych erozją wodną	100% płatności rolnośrodowiskowej w części dotyczącej pakietu realizowanego na gruntach rolnych położonych na obszarach zagrożonych erozją wodną
Wariant 8.1. Wsiewki poplonowe	
Brak siewu wsiewki	100%
Nieuprzątnięcie słomy z pola po żniwach	20%
Wznowienie zabiegów agrotechnicznych przed dniem 1 marca	50%
Nieprzeoranie wsiewek (nie dotyczy systemu bezorkowego)	20%
Zastosowanie ścieków lub osadów ściekowych	100%

Wariant 8.2. Międzyplon ozimy	
Brak siewu roślin poplonowych	100%
Stosowanie pod międzyplon nawozów innych niż naturalne	100%
Zastosowanie ścieków lub osadów ściekowych na międzyplon	100%
Nieprzyzwanie międzyplonu (nie dotyczy systemu bezorkowego)	20%
Spasanie w terminie innym niż w okresie wiosny	20%
Wznowienie zabiegów agrotechnicznych przed dniem 1 marca	50%
W przypadku uprawy międzyplonu ozimego w międzyrzędziach chmielnika, powierzchnia uprawy tego międzyplonu stanowi mniej niż około 67% łącznej powierzchni plantacji chmielu	100%
Wariant 8.3. Międzyplon ścierniskowy	
Brak siewu roślin poplonowych	100%
Stosowanie pod międzyplon nawozów innych niż naturalne	100%
Zastosowanie ścieków lub osadów ściekowych na międzyplon	100%
Nieprzyzwanie międzyplonu (nie dotyczy systemu bezorkowego)	20%
Wznowienie zabiegów agrotechnicznych przed dniem 1 marca	50%
W przypadku uprawy międzyplonu ścierniskowego w międzyrzędziach chmielnika, powierzchnia uprawy tego międzyplonu stanowi mniej niż około 67% łącznej powierzchni plantacji chmielu	100%
VII. Pakiet 9. Strefy buforowe	
Wszystkie warianty	
Utrzymanie między rzędów o szerokości mniejszej co najmniej o 10% od wymaganej szerokości	30%
Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	100%
Nieusunięcie biomasy w odpowiednim terminie	20%
Niepielęgnowanie żywopłotów	30%
Zastosowanie nawozów lub środków ochrony roślin	100%